

Polisanmälda hatbrott 2020

En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Författare: Ludvig Stendahl och Sofia Axell

Omslagsbild: Lotta Sjöberg

urn:nbn:se:bra-1014

© Brottsförebyggande rådet 2021

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Polisanmälda hatbrott 2020

En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats
av polisen

Rapport 2021:17

Förord

En beslöjad kvinna blir spottad på av sin granne, ett asylboende blir nedklottrat med rasistiska budskap och en man blir hånad på internet för sin sexuella läggning. Det är exempel på händelser som kan förekomma i hatbrottsstatistiken.

Brå har sedan 2006 ansvarat för statistiken över anmälda hatbrott, och sedan 2016 ingår det i regeringens instruktion till Brå att årligen ta fram kunskap om hatbrott. Detta görs bland annat genom statistiken över polisanmälda hatbrott och fördjupningsstudier inom hatbrottsområdet.

I den här rapporten redovisas dels de anmälda brott från 2020 som har hatbrottsmarkerats av polisen, dels omfattningen och karaktären på de hatbrott som Brå identifierat i dessa anmälningar. Rapporten är överlag beskrivande. Djupgående analyser eller förklaringar till resultaten kan istället presenteras i olika fördjupningsstudier. I arbetet med statistiken över polisanmälda hatbrott 2020 har omfattande metodförändringar gjorts. Det innebär att statistiken detta år inte är jämförbar med Brås tidigare hatbrottsstatistik.

Rapporten riktar sig till alla som vill veta mer om hatbrott – såväl regering, riksdag och rättsväsende som allmänhet, intresseorganisationer, medier och forskare.

Statistiken över polisanmälda hatbrott sammanställs på enheten för statistiska undersökningar. Rapporten har författats av Ludvig Stendahl och Sofia Axell, båda utredare på Brå. I det inledande arbetet deltog också Anna Gavell Frenzel, utredare. Brå vill särskilt tacka Görel Granström, docent i rättsvetenskap vid Umeå universitet, som har läst ett utkast till rapporten och lämnat värdefulla synpunkter.

Stockholm i december 2021

Kristina Svartz
Generaldirektör

Thomas Hvitfeldt
Enhetschef

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	7
Förändringar i Brås statistik över polisanmälda hatbrott	7
Polisens hatbrottsmarkering.....	7
Samtliga hatbrott.....	8
Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott.....	9
Hatbrott mot religiösa grupper	9
Hbtqi-relaterade hatbrott.....	10
Regional fördelning	10
1. Inledning	11
Bakgrund.....	12
Syfte.....	13
Att tänka på vid tolkning av statistiken.....	14
2. Metod.....	15
Polisens hatbrottsmarkering.....	15
Definition	15
Datainsamling och population	16
Genomförande	16
Variabler som ingår i redovisningen.....	18
Resultatredovisning	22
Tillförlitlighet och jämförbarhet	23
3. Polisens hatbrottsmarkering.....	28
Brås identifiering av hatbrottsmotiv.....	28
Brottskategorier bland huvudbrott och bibrott.....	30
4. Polisanmälda brott – samtliga hatbrottsmotiv.....	32
Fördelningen av hatbrottsmotiv	32
Brottskategori.....	33
Brottsplats.....	34
De utsattas kön.....	35
Relation mellan gärningsperson och utsatt.....	36

Ospecificerade hatbrott	37
Hatbrott relaterade till covid-19.....	39
5. Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott.....	41
Om främlingsfientlighet och rasism.....	41
Samtliga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott.....	42
Afrofobiska hatbrott.....	48
Antiziganistiska hatbrott.....	54
6. Hatbrott mot religiösa grupper	60
Om hatbrott mot religiösa grupper och rasism	60
Samtliga hatbrott mot religiösa grupper	61
Antisemitiska hatbrott	63
Islamofobiska hatbrott.....	68
Kristofobiska hatbrott.....	73
7. Hbtqi-relaterade hatbrott	78
Samtliga hbtqi-relaterade hatbrott.....	78
Homofobiska hatbrott	85
Transfobiska hatbrott.....	90
8. Regional fördelning av hatbrott.....	95
Polisregioner	95
Kommuner.....	98
Storstadskommuner.....	100
Referenser	102
Elektroniska källor.....	104
Bilageförteckning	105
Bilaga 1 Region- och kommuntabeller	106

Sammanfattning

I denna rapport presenteras Brås statistik över polisanmälda brott med hatbrottsmotiv 2020. Statistiken bygger på anmälningar som polisen har hatbrottsmarkerat och där Brå har identifierat hatbrottsmotiv. Rapporten är en deskriptiv sammanställning och utgörs av dels en undersökning av polisens hatbrottsmarkering, dels en redovisning av de hatbrottsmotiv Brå har identifierat, såväl som brottskategorier, typ av brottsplats, den utsattas kön samt relation till gärningspersonen. Utöver detta redovisas även statistik över anmälningarnas regionala fördelning, det vill säga uppdelat på de polisregioner där de registrerats, och statistik över hatbrottens fördelning per kommun, utifrån var brotten skett.

Förändringar i Brås statistik över polisanmälda hatbrott

Från och med 2020 är Brås statistik över polisanmälda brott med hatbrottsmotiv en totalundersökning av alla polisanmälningar som polisen har hatbrottsmarkerat. Statistiken baseras på ett annat dataurval än Brås tidigare hatbrottsstatistik, vilket innebär att statistiken i den här rapporten inte är jämförbar med Brås tidigare hatbrottsstatistik.¹ Det är viktigt att notera att de genomgående lägre nivåerna av identifierade hatbrottsmotiv som redovisas i den här rapporten inte innebär att det skett en faktisk minskning i antalet anmälda hatbrott, utan att detta är en konsekvens av det förändrade urvalet av anmälningar som har granskats av Brå.

Förändringarna i urval och metod har gjorts för att öka statistikens relevans. Den nya statistiken kan bland annat användas som ett mer relevant underlag för att följa upp handläggningsbeslut om anmälda brott med hatbrottsmotiv. Förändringarna gör det även möjligt att använda hatbrottsstatistiken som ett verktyg för verksamhetsuppföljning, exempelvis för att utvärdera polisens initiala hantering av hatbrottsmarkerade anmälningar. Statistiken blir således mer verksamhetsnära.

Polisens hatbrottsmarkering

I Polisens ärendehanteringssystem DurTvå ska anmälningsupptagaren markera huruvida det som anmäls kan vara ett möjligt hatbrott eller inte. Av

¹ Se t.ex. Brå 2019b.

de polisanmälningar som upprättades 2020 hatbrottsmarkerades 6 301 stycken. I Brås granskning av dessa identifierades ett hatbrottsmotiv i 3 398 anmälningar, eller motsvarande 54 procent. I flera anmälningar framgick fler än ett hatbrottsmotiv, vilket resulterade i totalt 3 709 identifierade hatbrottsmotiv. I 41 procent av anmälningarna kunde Brå inte identifiera ett hatbrottsmotiv och i 5 procent bedömde Brå att det potentiellt fanns ett hatbrottsmotiv men att informationen i polisanmälan var för knapphändig för att fastställa detta.

Samtliga hatbrott

På en övergripande nivå var främlingsfientliga och rasistiska hatbrott (55 procent) vanligast bland de anmälda hatbrotten 2020, följt av hatbrott mot religiösa grupper (17 procent) och hbtqi-relaterade hatbrott (13 procent). Därutöver var det 15 procent av de anmälda hatbrotten som bedömdes som ospecificerade hatbrott. I dessa anmälningar framgick det att rörde sig om ett hatbrott, men det gick inte att utläsa vilket specifikt motiv som låg bakom det anmälda brottet.

Ofredande var den vanligaste brottskategorin vid de flesta hatbrottsmotiven och utgjorde sammanlagt 25 procent av samtliga anmälda hatbrott 2020. Efter ofredande var hets mot folkgrupp (23 procent) vanligast, följt av olaga hot (15 procent).

Den vanligaste brottsplatsen i anmälningarna var allmän plats (20 procent), följt av i den utsattas hem eller i anslutning till det (19 procent) och på den utsattas arbetsplats (11 procent). Även hatbrott i digitala miljöer var vanligt; chatt, sms och telefon (9 procent), sociala medier (6 procent) och övriga internet (2 procent) utgjorde tillsammans 17 procent av de anmälda brotten med hatbrottsmotiv. Ytterligare 10 procent av brotten skedde i skolmiljö (fysisk eller digital).

Den utsatta var en man i 38 procent av anmälningarna och en kvinna i 27 procent. I 28 procent av anmälningarna var det ingen fysisk person som utsattes. Dessa anmälningar gällde till stor del brottstyper som klotter, skadegörelse och hets mot folkgrupp.

I 32 procent av anmälningarna var gärningspersonen en person som var helt okänd för den utsatta. Det var även vanligt att relationen bedömdes som ej relevant (26 procent), vilket innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan utsatt och gärningsperson. Detta berodde i regel på att

hatbrottsmotivet i brottet inte riktades mot en specifik person, grupp eller verksamhet. I 10 procent av anmälningarna var gärningspersonen en granne till den utsatta och i 8 procent en person som den utsatta kände till namn eller utseende. Relativt få av de anmälda hatbrotten begicks av en skolkamrat (3 procent), kollega (1 procent), vän/bekant (2 procent), släkting (2 procent) eller före detta partner (1 procent) till den utsatta.

Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott

Bland de hatbrottsmotiv som identifierades 2020 var 15 procent afrofobiska, 1 procent antiziganistiska, 1 procent hatbrott mot samer samt 37 procent övriga främlingsfientliga och rasistiska. Den sistnämnda kategorin inkluderade dels generella och ospecificerade främlingsfientliga och rasistiska hatbrottsmotiv, dels hatbrott riktade mot specifika etniciteter och nationaliteter som var för få för att särredovisas. Statistiken belyser en komplex och varierad brottsstruktur. Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott skedde bland annat i form av både ofredanden, hot och våldsbrott; i offentliga såväl som privata och digitala miljöer; mot män och kvinnor såväl som mot ej fysiska personer; samt av gärningspersoner som är okända och närstående, kollegor och grannar. Misshandel var vanligare i polisanmälningarna med identifierade afrofobiska hatbrott än vid de andra främlingsfientligt och rasistiskt motiverade hatbrotten. Även ärekränkning förekom oftare bland afrofobiska hatbrott än vid något annat motiv. Utmärkande för de identifierade antiziganistiska hatbrotten, jämfört med övriga motiv, var olaga diskriminering samt utsatthet av servicepersoner. Även våld, hot och trakasserier i offentliga miljöer och i den utsattas hem präglade de antiziganistiska hatbrotten.

Hatbrott mot religiösa grupper

Hatbrott mot religiösa grupper var den näst vanligaste hatbrottskategorin 2020. I dessa ingick antisemitiska hatbrott (5 procent av samtliga hatbrottsmotiv), islamofobiska (9 procent), kristofobiska (2 procent) samt övriga hatbrott mot religiösa grupper (2 procent). Hatbrotten mot religiösa grupper skilde sig mycket åt från varandra. De antisemitiska hatbrotten utgjordes till stor del av hets mot folkgrupp på sociala medier och offentlig plats, och i de flesta av dessa fall rörde det sig om allmänt antisemitiska budskap som inte riktades mot någon specifik person. De islamofobiska hatbrotten utgjordes huvudsakligen av brottskategorierna ofredande, hets mot folkgrupp och olaga hot, och det islamofobiska motivet var ett av få där

kvinnor oftare utsattes än män. De identifierade kristofobiska hatbrotten präglades av en stor andel olaga hot och att den utsatta var ofta en man. Nazistiskt klotter på kyrkor var även vanligt förekommande.

Hbtqi-relaterade hatbrott

De hbtqi-relaterade hatbrotten inkluderade homofobiska hatbrott (8 procent av samtliga hatbrott), transfobiska (2 procent) samt övriga hbtqi-relaterade hatbrott (3 procent). Det som utmärkte de identifierade homofobiska hatbrotten 2020 var dels den stora andel män som utsattes, dels den relativt stora spridningen av brottskategori, brottsplats och relation mellan gärningsperson och den utsatta. De identifierade transfobiska hatbrotten 2020 präglades av en stor andel brott i digitala miljöer och i synnerhet via direktkommunikation som chatt, sms och telefon. Dessa brott drabbade kvinnor något oftare än män och brottskategorierna varierade. De övriga hbtqi-relaterade hatbrotten bestod till stor del av generella anti-hbtqi-relaterade motiv, som t.ex. hot eller skadegörelse mot Prideevenemang och föreningar som är engagerade i hbtqi-frågor, likväl som skadegörelse och stöld av prideflaggor. I ett fåtal anmälningar kunde även ett bifobiskt motiv identifieras.

Regional fördelning

Av de hatbrottsmarkerade anmälningarna 2020 registrerades flest i polisregion Stockholm (27 procent), följt av region Syd (21 procent) och region Väst (18 procent). Även när hänsyn tas till skillnader i folkmängd hade region Stockholm flest hatbrottsmarkerade anmälningar (38 per 100 000 invånare, medelfolkmängd), följt igen av region Syd (35 anmälningar per 100 000 invånare). Därefter följde region Nord (33 anmälningar per 100 000 invånare). Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott var vanligast i samtliga polisregioner. Den största andelen anmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv skedde i eller nära storstäder och större städer.

1. Inledning

Regeringen och rättsväsendets myndigheter främjar på olika sätt arbetet mot hatbrott, eftersom hatbrott är ett hot mot demokratin, och mot människors grundläggande mänskliga rättigheter och lika värde. Brå har därför i uppdrag att vartannat år producera och redovisa statistik som bidrar till kunskap om hatbrott. Regeringen har i en nationell plan tagit ett samlat grepp om förebyggandet och motverkandet av rasism och hatbrott.² Därtill har Polismyndigheten genom åren genomfört insatser för att öka kunskapen om hatbrott, både internt och bland allmänheten, och har även i uppdrag att fortsätta med sin kompetensutveckling och utveckla sitt arbete mot it-relaterade hatbrott.³

Hatbrott utgörs av brott där gärningspersonens motiv kan kopplas till fördomar eller negativa föreställningar gentemot en viss nationalitet, etnicitet, hudfärg, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck. De brottsliga gärningarna kan riktas mot enskilda individer, grupper och organisationer, men även mot exempelvis egendom och byggnader, såsom religiösa lokaler. Hatbrott är således ett samlingsbegrepp och kan utgöras av vilka brott som helst; såväl misshandel eller ofredande som ärekränkning, klotter och skadegörelse, eftersom det är gärningspersonens motiv till brottet som är centralt. Hatbrott innebär också en bristande respekt för grundläggande mänskliga rättigheter och människors lika värde. För individen kan brottet innebära ett angrepp mot den egna identiteten; samtidigt kan hatbrott även riktas brett mot olika befolkningsgrupper och därmed skapa otrygghet och rädsla hos många.⁴

Statistiken i denna rapport baseras på ett annat urval av polisanmälningar än Brås tidigare hatbrottsstatistik.⁵ Metoden bakom statistiken har även förändrats inför arbetet med denna rapport. Allt detta innebär att statistiken i den här rapporten inte är jämförbar med Brås tidigare hatbrottsstatistik. Från och med 2020 presenterar Brå statistik över hatbrottsmarkerade polisanmälningar, det vill säga de anmälningar som har markerats som

² Regeringen 2016.

³ Regeringen 2021.

⁴ Brå 2021b.

⁵ Mer information finns i metodkapitlet samt i den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

möjliga hatbrott av polisen. Nytt för denna rapport är även möjligheten att redovisa de utsattas kön samt att undersöka förekomsten av flera hatbrottsmotiv i en och samma anmälan.

Rapporten riktar sig till alla som vill veta mer om hatbrott: såväl regering, riksdag och rättsväsende som allmänhet, intresseorganisationer, medier och forskare.

Bakgrund

Brå har publicerat hatbrottsstatistik sedan 2006, men den har varit baserad på en annan metod och ett annat urval polisanmälningar än denna rapport. Brås tidigare hatbrottsstatistik hade begränsningar i användbarheten, och ett av de huvudsakliga skälen låg i dataurvalet och den metod som användes.

Hatbrott har inte en specifik brottskod, utan är avhängiga gärningspersonens motiv, och kan därmed utgöras av nästan alla typer av brottsliga handlingar. Den tidigare hatbrottsstatistiken baserades på brottskoderna för de brottstyper där hatbrottsmotiv oftast förekom. På detta urval av brottskoder genomfördes en datoriserad sökning med hjälp av en specifik lista med nyckelord och fraser för att identifiera potentiella hatbrott. Detta följdes av manuell granskning av de anmälningar som träffades av sökordslistan. Urvalet av brottskoder och fritextsökningen, som var oberoende av polisens bedömningar, innebar dock att siffrorna i Brås hatbrottsstatistik saknade verksamhetskoppling till de hatbrottsärenden som polisen hanterade. Statistiken bidrog exempelvis inte med kunskap om vilka anmälningar som hanteras som potentiella hatbrott av polisen. Relevansen av att följa upp anmälningarna som utgjorde hatbrottsstatistiken genom rättskedjan var dessutom låg, eftersom det inte gick att veta om brotten i statistiken hanterades som potentiella hatbrott inom rättsväsendet. Statistiken lämpade sig inte heller som ett verktyg för verksamhetsuppföljning av polisens initiala hantering av potentiella hatbrott.

I polisens anmälningsystem infördes 2008 en kryssruta där anmälningsupptagaren måste ange om en anmälan anses innehålla ett möjligt hatbrottsmotiv eller inte. Syftet var då inte att föra statistik över hatbrott, eller att följa upp dessa ärenden, utan att uppmärksamma den enskilda anmälningsupptagaren på hatbrottsaspekten vid varje anmälningsupptagning. När rutan infördes saknades dock instruktioner om hur den skulle användas och det fanns ingen utbildning i vad som utgjorde

hatbrott. Vid Brås granskning av hatbrottsmarkerade anmälningar från 2008–2011 var det för en stor andel (83 procent av anmälningarna) inte möjligt att genom fritexten utläsa varför anmälan markerats som hatbrott.⁶

Genom åren har polisen successivt genomfört olika insatser för att öka kunskapen om hatbrott. Exempelvis har det vid anmälningsupptagandet funnits instruktioner om att i fritextfältet i anmälan ange om det kunde röra sig om ett möjligt hatbrott samt, om möjligt, varför.⁷ Att, och hur, hatbrottsmotivet omnämns i fritexten är fortfarande avgörande för att öka träffsäkerheten i identifierandet av hatbrott. Efter 2014, framförallt under 2015, genomfördes en rad åtgärder och utbildningar för att öka polisens förmåga att identifiera och utreda hatbrott. Efter ännu en granskning var Brås sammantagna bedömning att utbildningsinsatserna tycktes ha gett en positiv effekt.⁸ Utbildningsinsatserna har fortsatt även efter 2015, och i september 2021 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott, bland annat genom kompetenshögjande insatser inom myndigheten.⁹

Syfte

Syftet med den här rapporten är att redovisa de polisanmälningar från 2020 som polisen har hatbrottsmarkerat samt omfattningen och karaktären på de hatbrott som Brå identifierar i dessa anmälningar. Detta görs genom att undersöka nivåer, typ av hatbrottsmotiv, brottskategorier, brottsplatser, de utsattas kön, relationen mellan utsatta och gärningspersoner samt i vilken polisregion anmälan registrerades och i vilken kommun brottet begicks. Statistik över polisanmälda hatbrott bidrar till kunskap som kan användas i den forskning som bedrivs på området och för att följa Sveriges internationella åtaganden att rapportera statistik om hatbrott.¹⁰ Ytterligare syften är dels att granska polisens arbete med hatbrottsmarkeringen – och på så vis kunna använda statistiken som ett verktyg för verksamhetsuppföljning av polisens hantering av hatbrottsärenden – dels att bistå rättsväsendet med

⁶ Brå 2012.

⁷ Något som infördes för att Brå skulle kunna identifiera dessa ärenden och sammanställa den tidigare hatbrottsstatistiken.

⁸ Brå 2018.

⁹ Regeringen 2021.

¹⁰ Sverige rapporterar hatbrottsstatistik till Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) som tillhör Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSCE).

underlag som kan användas vid beslut om åtgärder för att förebygga hatbrott.

Att tänka på vid tolkning av statistiken

Tänk på följande vid tolkning av statistiken över polisanmälda brott där Brå har identifierat hatbrottsmotiv:

- Statistiken beskriver hur hatbrott uppmärksammas i polisanmälningarna samt strukturen på de anmälda händelserna, t.ex. nivåer, brottskategorier och typ av hatbrottsmotiv. Den säger dock inte mycket om förekomsten av hatbrott i samhället, eftersom de flesta av dessa brottsliga händelser inte polisanmäls. För att ett brott som anmälts ska komma med i statistiken över hatbrott måste det också identifieras och markeras som ett sådant av anmälningsupptagaren. Se avsnittet om tillförlitlighet och jämförbarhet i metodkapitlet.
- Statistiken över polisanmälda brott med hatbrottsmotiv i den här rapporten är inte jämförbar med den hatbrottsstatistik som Brå tagit fram från 2006 till 2018, eftersom den baserades på ett annat dataurval och delvis en annan metod.
- Hatbrottsstatistiken baseras på ett brott per anmälan, i form av de så kallade huvudbrotten (det vill säga de brott i en anmälan som har strängast straffskala), om flera hatbrott finns registrerade.¹¹ Det antal brott som redovisas i hatbrottsstatistiken är således en miniminivå av anmälda brott med hatbrottsmotiv, eftersom det kan finnas flera brott registrerade i en och samma anmälan.

¹¹ Undantag görs i kapitel 3 om polisens hatbrottsmarkering, där även bibrotten ingår i redovisningen.

2. Metod

Här beskrivs den metod som ligger till grund för statistiken över polisanmälda brott med hatbrottsmotiv 2020. Statistiken baseras på anmälningar som har hatbrottsmarkerats av anmälningsupptagaren.¹² En mer omfattande och detaljerad redovisning av metoden ges i den fristående tekniska rapporten.¹³

Polisens hatbrottsmarkering

Vid en polisanmälan ska anmälningsupptagaren markera huruvida det som anmäls kan vara ett potentiellt hatbrott eller inte, vilket görs i ärendehanteringssystemet DurTvå. Anmälningsupptagaren får där upp ett pop-up-fönster på skärmen, med frågan om anmälan gäller ett hatbrott, innan anmälan kan skickas vidare till förundersökningsledaren för granskning.

Definition

För att man ska kunna föra statistik om hatbrott behöver begreppet operationaliseras, det vill säga översättas till något som går att mäta.¹⁴ Vad som utgör hatbrott skiljer sig länder emellan. I Sverige avser begreppet *hatbrott* tre olika lagrum: hets mot folkgrupp (BrB 16 kap. 8§), olaga diskriminering (BrB 16 kap. 9§) och den så kallade straffskärpningsregeln (BrB 29 kap. 2 § 7 p.). Straffskärpningsregeln anger att alla brott kan vara hatbrott om motivet har varit att kränka på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet.

För statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv använder Brå därför följande definition av hatbrott:

¹² Anmälningsupptagningen kan exempelvis ske genom besök på polisstation, genom en polis i tjänst eller polisens kontaktcenter (PKC).

¹³ Brå 2021:18.

¹⁴ Vidare om operationaliseringen och hur hatbrottsstatistiken tas fram finns i avsnittet Genomförande.

Brott motiverade av gärningspersonens fördomar eller föreställningar om ras, hudfärg, nationalitet, etnisk bakgrund, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Eftersom hatbrott kan återfinnas inom alla brottstyper, kan de drabba såväl personer och grupper som egendom, institutioner eller representanter för dessa.

Datainsamling och population

Underlaget för denna studie utgörs av de polisanmälningar från 2020 där polisen i sitt ärendehanteringssystem DurTvå markerat att det finns ett möjligt hatbrottsmotiv. De brott som dessa anmälningar avser kan dock ha skett före 2020.

Totalt var det 6 301 anmälningar som hatbrottsmarkerades 2020.¹⁵ Samtliga dessa granskades manuellt av Brå, och av dem bedömdes 3 398 anmälningar innehålla brott med hatbrottsmotiv.

De anmälningar som innehåller minst ett brott som bedöms uppfylla Brås definition av hatbrott kodas vidare och bildar statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv. För att kunna kodas som hatbrott ska brottet ha begåtts i Sverige, alternativt ska den utsatta ha befunnit sig i Sverige om brottet skedde på exempelvis internet.¹⁶

Genomförande

För att bedöma om en hatbrottsmarkerad anmälan innehåller ett hatbrottsmotiv utgår Brå från en rad kriterier. Bedömningen baseras på den information som framkommer i polisanmälan, och där utgör fritexten den viktigaste informationskällan. Eftersom gärningspersonens motiv oftast saknas är det framförallt den utsattas upplevelse och beskrivningen av själva händelsen som ligger till grund för bedömningen. Informationen i polisanmälan kan även visa anmälningsupptagarens uppfattning och ge

¹⁵ Hatbrottsmarkeringen behöver inte göras vid anmälningsstillfället, utan kan läggas på i efterhand. Den kan också tas bort i efterhand, men för att hamna i Brås urval måste anmälan kvarstå som hatbrottsmarkerad under en buffertperiod på två månader efter den specifika månaden. Det är därmed möjligt att fler än 6 301 anmälningar hatbrottsmarkerades under 2020, men dessa ingår då inte i Brås dataunderlag.

¹⁶ Undantaget när det rör sig om exempelvis hets mot folkgrupp på internet, där det inte finns någon utsatt person.

ytterligare information om händelsen, gärningspersonen och/eller den utsatta via exempelvis relaterade anmälningar.

De hatbrottsmarkerade anmälningarna kodas som någon av de tre kategorierna *hatbrott*, *potentiella hatbrott* eller *ej hatbrott*. De potentiella hatbrotten avser sådana anmälningar där informationen i fritexten är bristfällig i något avseende, men där hatbrottsmarkeringen tillsammans med beskrivningen av brottet ändå indikerar att det potentiellt rör sig om ett hatbrott.

Vid läsningen och kodningen av de hatbrottsmarkerade anmälningarna har Brå utgått från de bedömningskriterier som finns i Brås kodningsmanual för hatbrottsstatistiken. En mer detaljerad beskrivning av bedömningen finns i den tekniska rapporten.¹⁷

Manuell granskning och kodning

Kodningen har som utgångspunkt att utredarna på Brå läser igenom de hatbrottsmarkerade polisanmälningarna. Anmälningarna granskas av minst två utredare i två steg, genom en applikation som skapats för detta ändamål:

- 1 **Bedömning och kodning:** I ett första steg sker en noggrann genomläsning av anmälan, för att bedöma eventuellt hatbrottsmotiv och lämplig kategori för kodningen. Om ett hatbrottsmotiv bedöms föreligga, kodas diverse variabler. Vid potentiellt hatbrott eller avsaknad av hatbrottsmotiv kodas inget ytterligare utöver dessa bedömningar. En anmälan kan också tas upp för diskussion med andra utredare i de fall det råder osäkerhet kring bedömningen.
- 2 **Kontroll och rättning:** Detta steg genomförs av en annan utredare än den som genomförde steg 1. Allt kontrolleras: dels själva bedömningen av om brottet i anmälan ska kodas som hatbrott, potentiellt hatbrott eller ej hatbrott, dels valet av variabelvärden ifall anmälan bedömts innehålla ett hatbrott. Diskussion och korrigerings sker i de fall det behövs.

Granskningen har skett med hjälp av en detaljerad kodningsmanual, som ger vägledning vid tolkning och bedömning.¹⁸ I de fall det förelegat oklarheter eller frågor har anmälan diskuterats mellan utredarna, oavsett steg i

¹⁷ Brå 2021:18.

¹⁸ Läs mer om kodningsprocessen i den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

processen. För att kunna bedöma det specifika hatbrottsmotivet har utredarna i vissa fall också sökt efter kompletterande information på internet, till exempel om det i anmälan hänvisats till kränkande uttalanden i ett blogginlägg, eller om det inte framgått vilken slags lokal som blivit utsatt för skadegörelse.

Variabler som ingår i redovisningen

För de anmälningar som bedöms innehålla ett eller flera hatbrottsmotiv kodas vissa specifika variabler. Utöver motiv kodas plats för brottet, den utsattas kön, samt typ av relation mellan utsatt och gärningsperson. Upp till fyra hatbrottsmotiv kan kodas per anmälan (mer om vilka motiv som ingår går att läsa nedan). Information om brottstyp, eller brottstyper om anmälan innehåller flera brott, hämtas direkt från anmälan.

Bedömning av huruvida hatbrottsmotiv föreligger

En anmälan bedöms som *ej hatbrott* i de fall det inte går att uttyda ett hatbrottsmotiv. Det kan exempelvis gälla att en misstänkt innehaft narkotika men att inget i anmälan antyder hatbrott. Det kan också gälla brott mot person, exempelvis misshandel, men där det i anmälan inte finns några indikationer på att gärningspersonen haft motivet att kränka på grund av sina uppfattningar om ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck.

I vissa anmälningar finns information som öppnar för att det skulle kunna röra sig om ett hatbrottsmotiv, men utan att detta framgår tillräckligt tydligt. Dessa anmälningar kodas som *potentiella hatbrott*. Det kan t.ex. gälla anmälningar om att en familj under en längre tid blivit utsatt för trakasserier av en granne som kallar dem för kränkande ord, men där det inte uppges vad som sagts.

I dessa två fall, *ej hatbrott* respektive *potentiella hatbrott*, kodas inga variabler. Enbart de anmälningar som bedöms och kodas som *hatbrott* genomgår vidare kodning av variabler (se nedan för mer information om vilka variabler som då kodas). Bland de av polisen hatbrottsmarkerade anmälningar som av Brå kodas som *ej hatbrott* eller *potentiella hatbrott* föreligger det sannolikt hatbrottsmotiv i flera fall, men det kan inte kodas som hatbrott då det framgår knapphändigt i fritexten eller då dokumentation möjligtvis finns på andra ställen.

Hatbrottsmotiv

Att ett hatbrottsmotiv kan identifieras utesluter inte att brottet ifråga också samtidigt kan ha motiverats av exempelvis misogyni, heder eller ekonomiska intressen. För att ett brott ska bedömas som hatbrott och inkluderas i statistiken över anmälda hatbrott räcker det dock att ett av motiven till brottet stämmer överens med Brås hatbrottsdefinition (se avsnittet Definition).

Ett och samma brott kan också föranledas av flera olika hatbrottsmotiv, till exempel fördomar mot både en persons hudfärg och personens trosuppfattning. Upp till fyra hatbrottsmotiv kan kodas för en anmälan. Brå kodar specifika motiv och redovisar dem enligt följande:

- Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott
 - Afrofobiska
 - Antiziganistiska
 - Mot samer¹⁹
 - Övriga främlingsfientliga och rasistiska
- Hatbrott mot religiösa grupper
 - Antisemitiska
 - Islamofobiska
 - Kristofobiska
 - Övriga mot religiösa grupper
- Hbtqi-relaterade hatbrott
 - Homofobiska
 - Transfobiska
 - Övriga hbtqi-relaterade
- Ospecificerade hatbrott²⁰

¹⁹ Hatbrott mot samer särredovisas inte i ett eget kapitel, eftersom antalet anmälningar är för litet för att brytas ned efter brottskategori, brottsplats, den utsattas kön samt relation mellan utsatt och gärningsperson.

²⁰ Ospecificerade hatbrott utgör här i rapporten en samlingskategori för de brott som bedöms ha hatbrottsmotiv men för vilka det saknas tillräcklig information för att kategorisera brottet som tillhörande en specifik motivgrupp. I enstaka fall kan det också röra sig om att anmälan inkluderar skrivningen "beakta straffskärpningsregeln, BrB 29 kap. 2 § 7 p." eller tillämpning av brottsrubriceringen hets mot folkgrupp, men utan vidare information om motivet. De ospecificerade hatbrotten utgjordes till stor del av olika nazistiska yttringar, såsom klottrade hakkors, utan vidare uttalad motivgrupp. Se vidare i avsnittet om ospecificerade hatbrott i kapitel 4.

Brottskategori

Hatbrottsstatistiken baseras på så kallade huvudbrott.²¹ Om det finns flera brott registrerade i en anmälan, och flera eller samtliga av dessa bedöms som hatbrott, redovisas endast det brott som har strängast straffskala – det vill säga huvudbrottet. Övriga brott kodas som bibrott. För en mer detaljerad beskrivning av datainsamlingsmetoden hänvisas till den tekniska rapporten.²²

Brottskoder hämtas direkt från Brås registerdata över polisanmälda brott. De brottskoder som förekommer i de hatbrottsmarkerade anmälningarna har kategoriserats, eftersom de är för många för att särredovisas.²³

Typ av brottsplats

En annan variabel gäller vilken typ av plats brottet begicks på. Det kan exempelvis gälla en arbetsplats,²⁴ butiker, barer, kollektivtrafik eller allmänna platser, exempelvis parker. Hatbrott kan även ske i den utsattas hem eller i anslutning till hemmet, till exempel i trapphuset eller en fastighets gemensamma tvättstuga. Brottsplatsen kan även utgöras av digitala miljöer, som sociala medier, chattar och e-post, eller övriga platser på internet, som internetforum och onlinespel. Platsen för hatbrottet bedöms efter vad som framgår om platsen i polisanmälan samt vad som framgår i anmälan fritext.²⁵

De utsattas kön

När det gäller de utsattas kön är de redovisade grupperna *kvinnor, män, olika kön, okänt kön* samt *ej fysisk person*. Oavsett om det finns en målsägande i anmälan eller ej, ger det inte hela bilden av vem eller vad som är föremål för hatbrottet. Det förekommer exempelvis anmälningar som saknar målsägande, men det kan i anmälan ändå framgå att det föreligger ett hatbrottsmotiv riktat mot en utsatt person, och det är främst den informationen som är utgångspunkten vid kodningen. Bedömningen utgår i

²¹ Undantag görs i kapitel 3 om polisens hatbrottsmarkering, där även bibrotten ingår i redovisningen.

²² Brå 2021:18.

²³ För mer information om vilka brottskoder som ingår i vilka kategorier, se den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

²⁴ Vilket kan vara vilken plats som helst, men det måste framgå att brottet riktades mot någon i tjänst. Om en kaféanställd blir utsatt i sitt arbete kodas platsen som "arbetsplats – kafé". I denna rapport redovisas dock alla arbetsplatser sammanslaget.

²⁵ För mer utförlig information om vad som ingår i varje kategori, se den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

första hand från vad som framgår i fritexten och i andra hand från vad som framgår om den utsatta av brottskoden i polisanmälan (inte alla brottskoder innehåller information om kön, men de som gör det visar juridiskt kön). Om det exempelvis står i anmälanens fritext att den utsatta identifierar sig som man, kodas den utsattas kön som man, även om det juridiska könet står som kvinna. Om det inte är möjligt att koda kön baserat på fritext eller namn (t.ex. om den utsattas kön inte anges i fritexten och personen har ett namn som förekommer bland både män och kvinnor), kodas den utsattas kön som *okänt*. Koden *olika kön* används när det finns flera utsatta personer, av olika kön.²⁶ Koden *ej fysisk person* används när brottet inte riktats mot en fysisk person, antingen för att det var riktat mot en juridisk person, eller för att det inte var direkt riktat mot vare sig en fysisk eller en juridisk person (som vid vissa brott gällande hets mot folkgrupp).

Relation mellan den utsatta och gärningspersonen

Även relationen mellan den utsatta och gärningspersonen kodas. Exempel på relationer är granne, skolkamrat eller släkt, i form av t.ex. föräldrar, kusiner eller släktingar till ens partner. Det kan också gälla en för den utsatta okänd person, en klient till den utsatta eller en serviceperson som den utsatta köper en vara eller tjänst av. Det kan röra sig om relationen till såväl en ensam gärningsperson som till flera gärningspersoner. Om en anmälan innehåller uppgifter om flera olika typer av relationer, kodas den mest framträdande relationen.

För bedömningen av relationen till gärningspersonen när det gäller brott mot juridisk person, har det betydelse vilken typ av juridisk person det handlar om. En viss egendom eller institution kan utsättas för ett hatbrott med anledning av den verksamhet som bedrivs där. Ett exempel är homofobiskt klotter på RFSL:s lokaler. I sådana fall kan det mellan den utsatta institutionen och gärningspersonen finnas en relation som är relevant att koda. Oftast är gärningspersonen okänd, men det kan även röra sig om personer eller grupper som är kända för de utsatta, t.ex. från tidigare brott. Institutioner och egendom kan emellertid också drabbas med anledning av att platsen besöks av många människor. Ett sådant exempel är homofobiskt klotter på en busshållplats. Det är inte troligt att det klottrats just där för att hatbrottsmotivet riktats mot det företag (den juridiska personen) som äger

²⁶ Även övriga kategorier kan innehålla flera utsatta.

busskuren, utan snarare på grund av platsens tillgänglighet. I sådana fall bedöms relationen som ej relevant.

Polisregioner

Polismyndigheten består av sju polisregioner: region Bergslagen, region Mitt, region Nord, region Stockholm, region Syd, region Väst och region Öst. Samtliga brott som registrerats inom respektive polisregion inkluderas i statistiken,²⁷ vilket även omfattar brott utan fysisk brottsplats, som brott på internet.

Kommun

Statistiken över hatbrott på kommunnivå gäller den geografiska platsen för brottet. Alla anmälningar innehåller inte någon information om vilken kommun brottet begicks i, och dessa utgår då ur kommunredovisningen. Kommunresultat redovisas i rapporten (kapitel 8), men då nedbrutet på motivgrupp²⁸ för de olika kommungrupperna²⁹ samt på motiv för storstadskommunerna. Antal hatbrottsmotiv redovisas för de kommuner där det identifierats minst fyra hatbrott eller hatbrottsmotiv (se tabell B1.2 i bilaga 1).

Resultatredovisning

I kapitel 3 redovisas samtliga hatbrottsmarkerade polisanmälningar efter polisregion och huruvida Brå bedömt dem som hatbrott, ej hatbrott eller potentiellt hatbrott.

Övriga kapitel utgår enbart från de anmälningar där Brå har bedömt att det funnits åtminstone ett hatbrottsmotiv. Antalet hatbrottsmotiv är något fler än antalet anmälningar, eftersom flera olika hatmotiv kan vara kopplade till samma hatbrott. Hatbrottsmotiven redovisas fördelade på brottskategori, plats för brottet, de utsattas kön samt relation mellan utsatt och gärningsperson.

²⁷ Däremot exkluderas ärenden som visserligen är registrerade på region Stockholm men som hör till Säpo, nationella operativa avdelningen (Noa), avdelningen för särskilda utredningar eller kustbevakningen.

²⁸ Vilka dessa fyra motivgrupper är och vilka motiv de innehåller framgår under avsnittet Hatbrottsmotiv.

²⁹ För en lista över vilka kommuner som ingår och hur indelningen av kommungrupperna gjorts, se SKR 2016.

I kapitlet om regional fördelning ingår enbart de anmälningar som registrerats i någon av de sju polisregionerna³⁰ samt de anmälningar där det angivits i vilken kommun brottet begåtts.³¹

Eftersom andelarna avrundas till heltal i tabellerna, summerar de i vissa fall inte till exakt 100 procent. Andelarna i tabellerna kan därmed också i vissa fall skilja sig något åt från motsvarande andelar i figurerna, eftersom tabellerna är avrundade till närmaste heltal medan figurerna baseras på det exakta dataunderlaget (som inkluderar decimaler). Dataunderlag till samtliga figurer går att ladda ner från Brås hemsida. För enskilda kommuner redovisas inte lägre tal än 4 i tabeller.

Tillförlitlighet och jämförbarhet

De uppgifter som utgör underlag för statistiken över anmälda hatbrott har vissa begränsningar, både vad gäller resultatens tillförlitlighet och vilka tolkningar som är möjliga att göra.

Det är Brås bedömningskriterier som legat till grund för bedömningen av huruvida det framgått ett hatbrottsmotiv i de hatbrottsmarkerade anmälningarna. Detsamma gäller vid bedömning av vilket hatbrottsmotiv som framgått samt vid val av huvudbrott. Det bör dock understrykas att bedömningen avser i vilken mån Brå finner att ett hatbrottsmotiv går att utläsa av informationen som ges i fritextfältet. Att Brå inte kunnat utläsa ett hatbrottsmotiv utesluter emellertid inte att det kan ha funnits ett faktiskt hatbrottsmotiv i brottet, utan innebär enbart att Brå bedömer att ett sådant motiv inte har framkommit i anmälan. En anmälan kan t.ex. ha hatbrottsmarkerats på grund av muntliga uppgifter som framgått i ärendet men som inte styrkts av skriftliga uppgifter. Statistiken ger ingen information om hur många hatbrott som faktiskt har begåtts eller anmälts utan ger endast *en uppskattning av antalet anmälda hatbrott.*

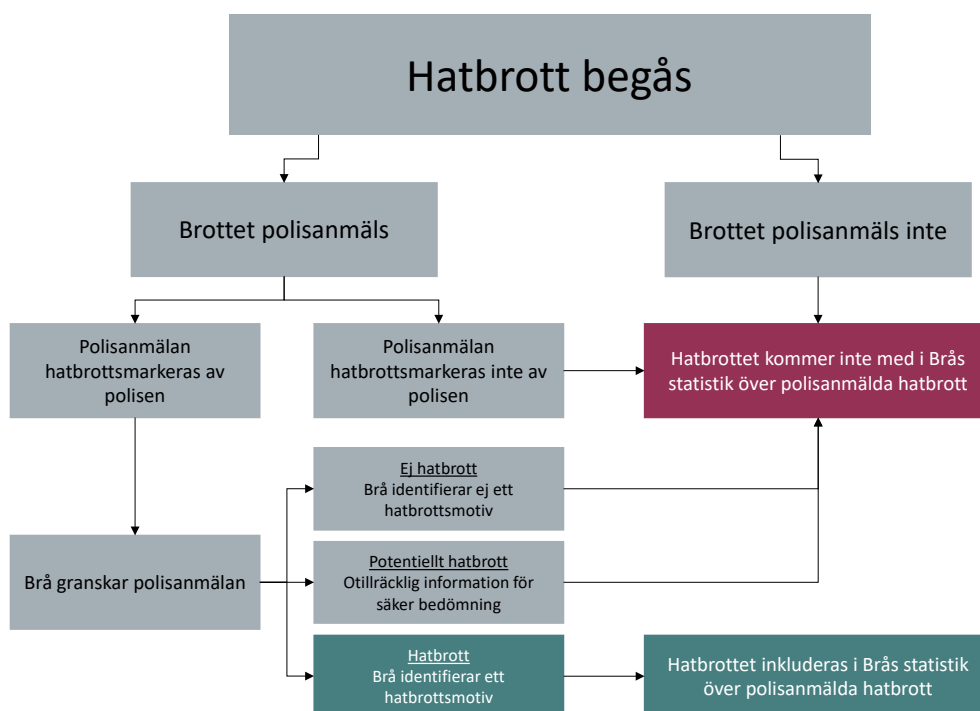
³⁰ Däri ingår inte anmälningar som registrerats på nationella operativa avdelningen (Noa), Säpo eller avdelningen för särskilda utredningar.

³¹ Information om vilken kommun brottet begicks i saknades i 421 anmälningar. I dessa anmälningar identifierades totalt 483 hatbrottsmotiv, som således inte finns med i kommunredovisningen. Att det saknas information om kommun i en anmälan kan bero på att det inte uppgavs för anmälningsupptagaren eller att brottet exempelvis skedde på internet.

Mörkertalet har betydelse för bedömningen av utvecklingen över tid, men även möjligheten att beskriva hatbrottens struktur. När det gäller hatbrottsstatistiken kan det sägas finnas två typer av mörkertal.

En typ av mörkertal är de hatbrott som sker men som aldrig anmäls till polisen. En första förutsättning för att ett brott ska komma med i statistiken är att händelsen kommit till polisens kännedom. Benägenheten att anmäla brott varierar dock starkt mellan olika brottstyper. Den kan också variera mellan de olika grupper som blir utsatta för hatbrott, exempelvis beroende på förtroendet för rättsväsendet inom olika grupper.³² Eftersom det generellt är ett stort mörkertal vid utsatthet för hatbrott, bedöms risken vara stor att brott som borde vara med i statistiken inte har inkluderats.

Figur 2.1. Förenklad beskrivning av flödet från hatbrottsgärning till Brås statistik över polisanmälda hatbrott.

Den andra typen av mörkertal består av de hatbrott som visserligen anmäls till polisen, men av olika skäl inte hatbrottsmarkeras. Det kan exempelvis vara på grund av att hatbrottsmotivet inte uppmärksammas av anmälningsupptagaren eller att den utsatta inte själv vet att hen blev utsatt

³² Brå 2021a.

för ett hatbrott. Hatbrott kan många gånger även röra känslig information, som den utsatta kanske inte vill delge polisen vid anmälningstillfället.

Om hatbrottsmotivet uppmärksammas senare under utredningen och hatbrottsmarkeringen läggs på i efterhand, efter buffertperioden,³³ kommer händelsen inte med i statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar med identifierat hatbrottsmotiv. Den urvalsmekanism som statistiken bygger på innebär alltså en underskattning av det faktiska antalet anmälda brott med hatbrottsmotiv, eftersom alla anmälda brott med hatbrottsmotiv inte hatbrottsmarkeras vid anmälan.

Huruvida det finns anmälningar som borde vara hatbrottsmarkerade men som polisen missat behandlas inte i den här rapporten. Det undersöktes i viss utsträckning i Brås rapport Polisens hatbrottsmarkering³⁴ ifall det fanns gemensamma nämnare mellan statistik baserad på polisens hatbrottsmarkering och Brås tidigare hatbrottsstatistik.

Statistiken över hatbrottsmarkerade anmälningar ger inte heller en heltäckande bild av hur polisen arbetar med hatbrott. Polisens möjlighet att hatbrottsmarkera anmälningar infördes för att uppmärksamma den enskilda anmälningsupptagaren på hatbrottsaspekten vid varje anmälan, inte med syftet att föra statistik över hatbrott, eller för att följa upp dessa ärenden. Brås bedömning av huruvida hatbrottsmotiven framgår i de anmälningar som hatbrottsmarkerats av polisen bör ses som en indikation och inte ett definitivt svar på om anmälningarna är korrekt hatbrottsmarkerade eller inte. Information om hatbrottsmotiv kan även framgå i annan dokumentation hos polisen än i den hatbrottsmarkerade anmälan.

Jämförbarhet med tidigare hatbrottsstatistik

Från 2006 till 2018 baserades Brås statistik över anmälda brott med hatbrottsmotiv på ett urval brottkoder för brott bland vilka det bedömdes som särskilt troligt att hatbrott skulle kunna återfinnas. Dessa brottstyper omfattade cirka 400 000 anmälningar av de totalt cirka 1,5 miljoner som registreras av polisen varje år. Under perioden 2006–2011 var det en totalundersökning och under 2012–2018 gjordes det istället ett obundet

³³ Hatbrottsmarkeringen behöver inte göras vid anmälningstillfället, den kan tas bort eller läggas på i efterhand. Anmälan måste kvarstå som hatbrottsmarkerade efter en buffertperiod på två månader efter sista dagen i den specifika månaden för att hamna i Brås urval.

³⁴ Brå 2018.

slumpmässigt urval om 50 procent av dessa anmälningar, vilket gav en urvalsram på cirka 200 000 anmälningar. Dessa genomsköts med hjälp av en sökordslista som inkluderade hatbrottsrelaterade ord och fraser, vilket gav cirka 14 000–16 000 anmälningar, som därefter gallrades och bedömdes. Statistiken räknades sedan upp till populationsnivå.

Från 2020 och framåt är Brås statistik över polisanmälda brott med hatbrottsmotiv istället en totalundersökning, baserad på alla polisanmälningar som polisen har hatbrottsmarkerat, och i detta ingår alla brottkoder. Det nya urvalet och den nya metoden innebär att Brå kan föra statistik som i förlängningen har mer verksamhetsnytta för polisen. Eftersom detta skiljer sig så markant från den tidigare metoden, innebär det att det inte blir rättvisande med jämförelser bakåt i tiden.³⁵

Det finns en tydlig diskrepans mellan den tidigare och den nya hatbrottsstatistiken angående antalet anmälningar där hatbrottsmotiv identifieras. Till exempel var det nästan 14 000 anmälningar som fångades upp 2018, och av dessa identifierade Brå ett hatbrottsmotiv i 7 092 anmälningar.³⁶ Den nya metoden gav ett dataunderlag med 6 301 hatbrottsmarkerade anmälningar 2020, varav Brå bedömde att 3 398 innehöll hatbrottsmotiv. Det är viktigt att notera att det lägre antalet identifierade hatbrott i årets rapport inte innebär att det skett en faktisk minskning i antalet anmälda hatbrott. Det är inte en konsekvens av att det anmälts färre hatbrott eller att polisen utreder färre brott som möjliga hatbrott, utan av de förändringar som Brå gjort i urvalet av anmälningar att granska. Här är det även viktigt att komma ihåg att syftet med statistiken över polisanmälda hatbrott inte är att uppskatta den faktiska utsattheten för hatbrott, utan att undersöka omfattningen och karaktären av de brott som hanteras som möjliga hatbrott av polisen. Statistiken baserad på det nya urvalet får således tydligare verksamhetskoppling än den tidigare hatbrottsstatistiken. Eftersom metoderna markant skiljer sig åt, är den gamla hatbrottsstatistiken och den nya statistiken över polisanmälda hatbrott därmed inte jämförbara sett till nivåer.

³⁵ För mer information om Brås tidigare hatbrottsstatistik, se exempelvis Brå 2019b.

³⁶ Efter uppräknings till populationsnivå, se Brå teknisk rapport 2019c.

Jämförbarhet med kriminalstatistik

I den officiella kriminalstatistiken redovisas samtliga händelser som anmäls och registrerats som brott, medan det som redovisas i statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar inte är antalet anmälda hatbrott, utan antalet brott som bedöms utgöra *huvudbrottet* för hatbrottsmotivet i dessa anmälningar. Detta innebär att en anmälan med exempelvis tre brott om hets mot folkgrupp redovisas som *ett* enda brott i hatbrottsstatistiken, medan samtliga dessa tre brott redovisas i kriminalstatistiken.³⁷ Brotten i hatbrottsstatistiken utgör alltså endast en andel av de hatbrott som redovisas i den officiella kriminalstatistiken.³⁸ Skillnaden kan också beskrivas som att den officiella kriminalstatistiken bygger på elektroniska data, medan hatbrottsstatistiken istället bygger på de händelser som Brå bedömer som hatbrott.

Olaga diskriminering och hets mot folkgrupp jämfört med officiell statistik om anmälda brott

I praktiken är hets mot folkgrupp och olaga diskriminering per definition hatbrott, enligt specifika lagrum om kränkningar på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet.³⁹ Detta innebär dock inte att alla anmälningar om hets mot folkgrupp och olaga diskriminering inkluderas i hatbrottsstatistiken – en förutsättning är även att polisen har hatbrottsmarkerat anmälningarna. Samtliga anmälningar som ingår i underlaget granskas av Brå, som exkluderar de anmälningar som felaktigt rubricerats som hets mot folkgrupp eller olaga diskriminering (exempelvis när motivet för brottet har varit funktionsnedsättning eller politisk åskådning, dvs. grunder som inte skyddas av lagstiftningen).

³⁷ Undantag görs i kapitel 3 om polisens hatbrottsmarkering, där även bibrotten ingår i redovisningen.

³⁸ Under 2020 anmäldes 1,57 miljoner brott.

³⁹ Se BrB 16 kap. 8 § (hets mot folkgrupp) och BrB 16 kap. 9 § (olaga diskriminering).

3. Polisens hatbrottsmarkering

Vid en polisanmälan ska anmälningsupptagaren markera huruvida det som anmäls kan vara ett möjligt hatbrott eller inte, vilket görs i ärendehanteringssystemet DurTvå. Frågan om hatbrott framträder i DurTvå som ett pop-up-fönster innan anmälan skickas till förundersökningsledaren för granskning. Sedan 2015 finns etablerade grupper som utreder demokrati- och hatbrott i de tre storstadsregionerna, Stockholm, Väst och Syd. Samma år etablerades även särskilda utredare med kompetens inom hatbrott i resterande regioner. Förekomsten av sådana grupper och utredare kan påverka i vilken utsträckning anmälningar hatbrottsmarkeras och hatbrott kommer till polisens kännedom. Det kan tänkas dels att regioner med fler särskilda utredare och grupper som utreder demokrati- och hatbrott har en större förmåga att identifiera hatbrott, dels att antalet anmälningar som felaktigt markeras minskar.⁴⁰ En genomgång har gjorts av alla de 6 301 anmälningar från 2020 som polisen markerade som möjliga hatbrott.

Brås identifiering av hatbrottsmotiv

Vid genomgången av de 6 301 hatbrottsmarkerade anmälningarna 2020 identifierade Brå ett hatbrottsmotiv i drygt hälften (54 procent) av dem, ett potentiellt hatbrottsmotiv i 5 procent och inget hatbrottsmotiv i 41 procent (tabell 3.1).

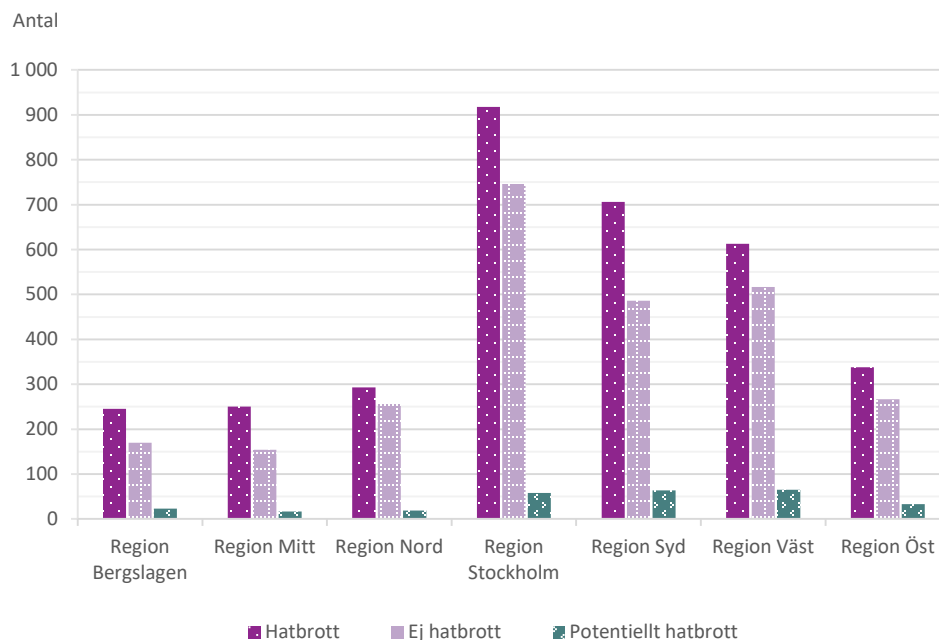
Tabell 3.1. Antal och andel polisanmälningar som Brå bedömt vara *hatbrott*, *ej hatbrott* respektive *potentiellt hatbrott*.

Bedömning	Antal	Andel (%)
Hatbrott	3 398	54
Ej hatbrott	2 614	41
Potentiellt hatbrott	289	5
Totalt	6 301	100

Flest hatbrottsmarkerade anmälningar registrerades i region Stockholm (918 anmälningar), följt av regionerna Syd och Väst (706 respektive 613 anmälningar), vilket illustreras i figur 3.1.

⁴⁰ Se även avsnittet om tillförlitlighet och jämförbarhet i kapitel 2.

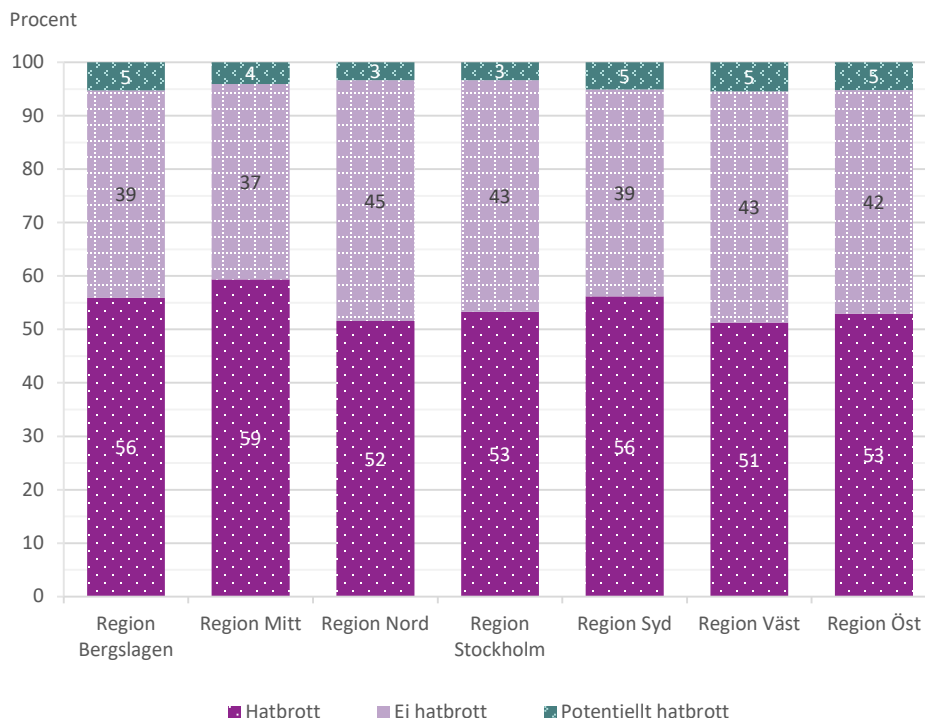
Figur 3.1. Antal anmälningar som Brå bedömt innehåller *hatbrott*, *ej hatbrott* respektive *potentiellt hatbrott*, per polisregion.^a

^a Ärenden registrerade på region Stockholm men som hör till Säpo, nationella operativa avdelningen (Noa), avdelningen för särskilda utredningar eller Kustbevakningen är exkluderade. Dessa utgjorde sammantaget 63 av de hatbrottsmarkerade anmälningarna.

I figur 3.2 redovisas andelen anmälningar som Brå bedömt innehåller ett hatbrottsmotiv, av det totala antalet hatbrottsmarkerade anmälningar i var och en av polisregionerna. Denna andel varierade mellan 51 och 59 procent i de olika polisregionerna. De två polisregioner med den minsta andelen hatbrottsmarkerade anmälningar i vilka Brå identifierat ett hatbrottsmotiv var region Väst och region Nord (51 respektive 52 procent). Störst andel identifierades i region Mitt (59 procent) följt av region Bergslagen och region Syd (56 procent vardera).

Figur 3.2. Andel av polisanmälningar som Brå bedömt innehåller *hatbrott, ej hatbrott* respektive *potentiellt hatbrott*, per polisregion.^a

^a registrerade på region Stockholm men som hör till Säpo, nationella operativa avdelningen (Noa), avdelningen för särskilda utredningar eller Kustbevakningen är exkluderade. Dessa utgjorde sammanlagt 63 av de hatbrottsmarkerade anmälningarna.

Brottskategorier bland huvudbrott och bibrott

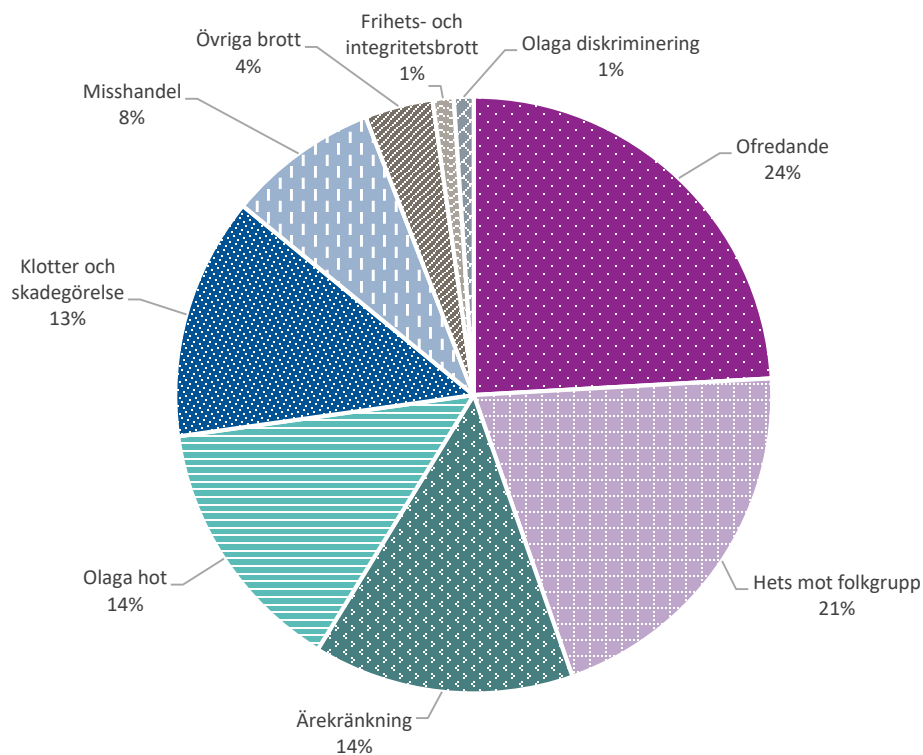
Vissa av de hatbrottsmarkerade anmälningar innehöll flera brott i vilka Brå kunde utläsa ett hatbrottsmotiv. I dessa anmälningar kodade Brå ett av dessa brott som huvudbrott, medan övriga kodades som bibrott. Med huvudbrott menas det brott, av de brott i en anmälan för vilka Brå har identifierat ett hatbrottsmotiv, som har strängast straffskala.⁴¹ I figur 3.3 nedan visas dock fördelningen av brottskategorier bland samtliga hatbrott (huvudbrott såväl som bibrott).

Totalt bedömde Brå att sammanlagt 4 575 anmälda huvud- och bibrott utgjorde hatbrott (3 398 huvudbrott och 1 177 bibrott). Av de kategorier som särredovisas var ofredande den vanligaste brottskategorin, med

⁴¹ Hatbrottsstatistiken i kapitel 4–8 baseras enbart på huvudbrottet.

24 procent, medan olaga diskriminering samt frihets- och integritetsbrott var de minst vanliga, med 1 procent vardera.

Figur 3.3. Fördelning av brottskategorier bland hatbrottsmarkerade anmälningar med identifierat hatbrottsmotiv (såväl huvudbrott som bibrott) 2020.⁴²

⁴² Huvudbrottsens fördelning på de olika hatbrottsmotiven redovisas i respektive kapitel. Bland *bibrotten* var brottskategorier med lägre straffskala generellt vanligare än bland huvudbrotten, eftersom brottet med strängast straffskala i regel kodades som huvudbrott, om det fanns två brott eller flera med hatbrottsmotiv i en anmälan.

4. Polisanmälda brott – samtliga hatbrottsmotiv

Detta kapitel innehåller en övergripande beskrivning av samtliga anmälda brott 2020 som hatbrottsmarkerats av polisen och där Brå har identifierat hatbrottsmotiv. Det som redovisas är motiv, brottskategori, brottsplats, den utsattas kön samt relation till gärningsperson. Mer detaljerade analyser av enskilda hatbrottsmotiv framgår i kapitel 5, 6 och 7.

Fördelningen av hatbrottsmotiv

Antalet hatbrottsmarkerade polisanmälningar 2020 i vilka ett eller flera hatbrottsmotiv kunde identifieras uppgick till 3 398 anmälningar. I flera anmälningar framgick fler än ett hatbrottsmotiv, vilket resulterade i totalt 3 709 identifierade hatbrottsmotiv. På en övergripande nivå var främlingsfientliga och rasistiska hatbrott (55 procent) vanligast, följt av hatbrott mot religiösa grupper (17 procent), ospecificerade hatbrott⁴³ (15 procent) och hbtqi-relaterade hatbrott (13 procent).

I tabell 4.1 redovisas även de mer specifika hatbrottsmotiven. Det vanligaste var de så kallade övriga främlingsfientliga och rasistiska motiven, som utgjorde 37 procent av samtliga hatbrottsmotiv. Dessa anmälningar gällde dels generella och ospecificerade främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, dels hatbrott riktade mot specifika etniciteter och nationaliteter som var för få för att särredovisas (se vidare i kapitel 5). Afrofobi återfanns i 15 procent av hatbrottsmotiven, medan antiziganistiska hatbrott och hatbrott mot samer stod för ungefär 1 procent vardera. Islamofobiska hatbrott svarade för 9 procent av alla hatbrottsmotiv och var därmed det vanligaste motivet vid hatbrott mot religiösa grupper. Antisemitiska hatbrott utgjorde 5 procent, medan kristofobiska och övriga hatbrott mot religiösa grupper identifierades i 2 procent vardera av alla hatbrottsmotiv. Bland hbtqi-relaterade hatbrott var homofobiska det vanligaste och kunde utläsas i 8 procent av samtliga hatbrottsmotiv. Transfobiska hatbrott stod för 2 procent och övriga hbtqi-relaterade hatbrott för 3 procent.

⁴³ Brott där det framgick att det rörde sig om ett hatbrott men där det specifika hatmotivet inte gick att utläsa. Se vidare i avsnittet i kapitel 4 samt i den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

Tabell 4.1. Hatbrottsmotiv fördelade på typ av motiv, 2020.

Motiv	Antal	Andel (%)
Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott	2 031	55
Afrofobiska	574	15
Antiziganistiska	55	1
Mot samer	20	1
Övriga främlingsfientliga och rasistiska	1 382	37
Hatbrott mot religiösa grupper	638	17
Antisemitiska	170	5
Islamofobiska	328	9
Kristofobiska	73	2
Övriga mot religiösa grupper	67	2
Hbtqi-relaterade hatbrott	471	13
Homofobiska	283	8
Transfobiska	84	2
Övriga hbtqi-relaterade	104	3
Ospecificerade hatbrott	569	15
Totalt	3 709	100

Tabellen visar antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

Överlappande motiv

Av de 3 398 anmälningarna innehöll de flesta, 3 114 anmälningar, endast ett hatbrottsmotiv. Drygt 8 procent av dem innehöll dock fler än ett motiv: 261 anmälningar innehöll två motiv, 19 anmälningar tre motiv och 4 anmälningar fyra motiv. Den vanligaste kombinationen av överlappande hatbrottsmotiv var islamofobiska tillsammans med övriga främlingsfientliga och rasistiska. Ett exempel på ett sådant brott var när gärningspersonen exempelvis ofredade eller hotade den utsatta och i samband med detta yttrade ”jävla muslimer” och ”alla invandrare ska ut”. Andra vanliga hatbrottsmotiv som framträdde tillsammans var ett homofobiskt tillsammans med ett transfobiskt motiv samt ett afrofobiskt tillsammans med ett övrigt främlingsfientligt och rasistiskt.⁴⁴

Brottskategori

Det vanligaste huvudbrottet, det vill säga det brott som hade strängast straffskala av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv i anmälan, var år 2020 ofredande, som utgjorde 25 procent av huvudbrotten (tabell 4.2). Efter

⁴⁴ För ytterligare beskrivning av hur multipla motiv framgår i polisanmälningar, se den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

det följde hets mot folkgrupp (23 procent), olaga hot (15 procent), ärekränkning (12 procent), klotter och skadegörelse (11 procent) och misshandel (9 procent). Frihets- och integritetsbrott samt olaga diskriminering utgjorde 1 procent vardera av anmälningarna. Övriga brott utgjorde 3 procent av brotten.⁴⁵

Tabell 4.2. Polisanmälda brott med hatbrottsmotiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	28	1
Hets mot folkgrupp	787	23
Klotter och skadegörelse	361	11
Misshandel	306	9
Ofredande	856	25
Olaga diskriminering	47	1
Olaga hot	514	15
Ärekränkning	394	12
Övriga brott	105	3
Totalt	3 398	100

Brottsplats

De vanligaste brottsplatserna för de anmälda hatbrotten var på allmän plats (20 procent), i den utsattas hem eller i anslutning till det (19 procent) samt på den utsattas arbetsplats (11 procent). Efter dessa var det en stor spridning bland de övriga platserna som redovisas i tabell 4.3. De digitala hatbrotten, som utgörs av kategorierna chatt, sms och telefon (9 procent), sociala medier (6 procent) och övriga internet (2 procent), utgjorde tillsammans 17 procent av de anmälda brotten med hatbrottsmotiv. Ytterligare 10 procent av brotten skedde i skolmiljö (fysisk och digital⁴⁶).

Tabell 4.3. Polisanmälda brott med hatbrottsmotiv efter brottsplats, 2020.

Plats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	671	20
Arbetsplats	383	11
Bar, kafé och restaurang	89	3
Butik och serviceställe	118	3

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

⁴⁵ Övriga brott utgörs av brottstyper som var för få för att särredovisas, t.ex. tillgreppsbrott, övergrepp i rättssak och utpressning.

⁴⁶ Under covid-19-pandemin år 2020 skedde en stor del av skolundervisningen på distans via digitala plattformar. För anmälda brott som begicks i sådana skolmiljöer kodades brottsplats som skola. För ytterligare information och exempel på hur dessa anmälningar kodades, se den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

Plats	Antal	Andel (%)
Chatt, sms och telefon	299	9
Hem	641	19
Internet (övrigt)	75	2
Media	8	0
Myndigheter och samhällsservice	96	3
Offentliga transportmedel	171	5
Religiös plats	69	2
Skola	339	10
Sociala medier	199	6
Övrig plats	146	4
Uppgift saknas	94	3
Totalt	3 398	100

De utsattas kön

I de 3 398 anmälningarna var de utsatta män i 38 procent av anmälningarna och kvinnor i 27 procent (tabell 4.4). I 6 procent av anmälningarna var det två eller fler utsatta personer av olika kön, och i 1 procent av anmälningarna var det inte möjligt att identifiera den utsattas kön. Hatbrott behöver dock inte riktas mot en fysisk person – exempelvis en organisation eller institution kan också utsättas. I 28 procent av anmälningarna var det ingen fysisk person som utsattes. Dessa anmälningar utgjordes exempelvis av brottstyper som klotter, skadegörelse och hets mot folkgrupp, samt av anmälningar som saknade målsägande.

Tabell 4.4. Polisanmälda brott med hatbrottsmotiv efter den utsattas kön, 2020.

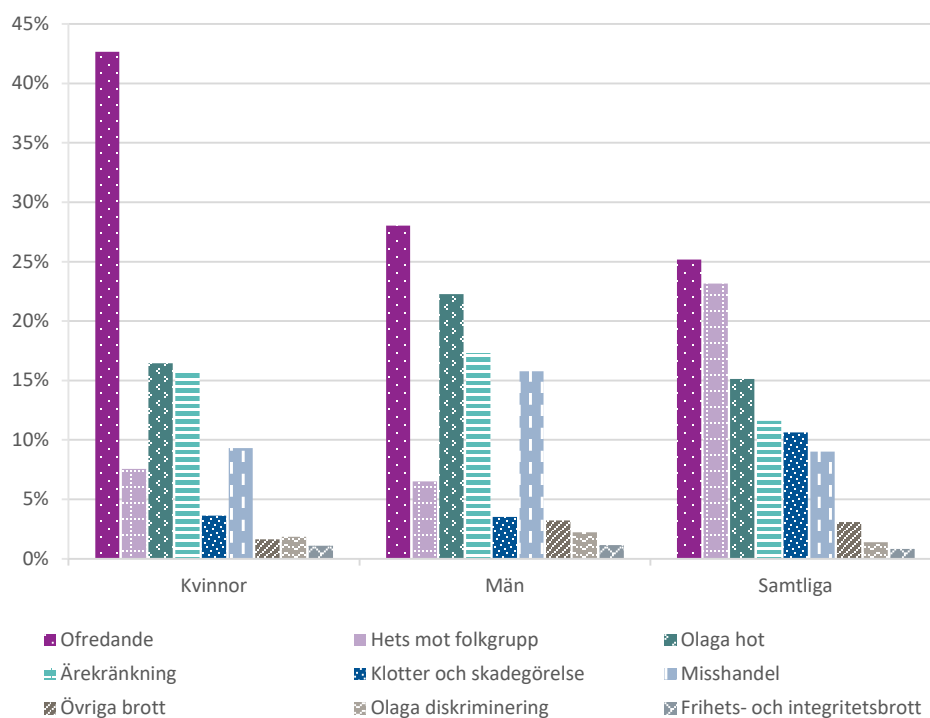
Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	912	27
Män	1 306	38
Olika kön	202	6
Okänt	31	1
Ej fysisk person*	947	28
Totalt	3 398	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Ofredande var den vanligaste brottskategorin, både när kvinnor och när män utsattes, men andelarna skiljde sig väsentligt åt (figur 4.1). Av alla identifierade hatbrott mot en kvinna var 43 procent ofredanden, att jämföra med 28 procent av hatbrotten mot en man. För både kvinnor och män följde sedan olaga hot, ärekränkning, misshandel och hets mot folkgrupp som de vanligaste brottskategorierna. I majoriteten av brotten med rubriceringen

hets mot folkgrupp (23 procent av samtliga hatbrott) var den utsatta inte en fysisk person, vilket förklarar varför andelen är så pass mycket större bland samtliga hatbrott än bland utsatta kvinnor och män.

Figur 4.1. Fördelning av brottskategorier för samtliga motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Att gärningspersonen var obekant för den utsatta (såsom en helt okänd person, en serviceperson eller en kund) var betydligt vanligare än att gärningspersonen var en bekant person, en vän, en släkting eller en partner till den utsatta. I 32 procent av alla huvudbrott med hatbrottsmotiv var gärningspersonen helt okänd för den utsatta (tabell 4.5). Det var även vanligt att relationen mellan utsatt och gärningsperson bedömdes som ej relevant att koda (26 procent). Detta berodde i regel på att hatbrottsmotivet i brottet inte riktades mot en specifik person, grupp eller verksamhet. Dessa anmälningar rörde främst brottstyper där det är vanligt att det inte finns någon

målsägande eller fysisk person som blivit utsatt, såsom hets mot folkgrupp, klotter och skadegörelse.⁴⁷

I 10 procent av anmälningarna var gärningspersonen en granne till den utsatta, och i 8 procent en person den utsatta kände till namn eller utseende. Det var ungefär lika vanligt att servicepersoner blev utsatta av kunder (6 procent) som att kunder blev utsatta av servicepersoner (5 procent). I 3 procent av fallen var gärningspersonen en skolkamrat till den utsatta, och i 1 procent en kollega.

Relativt få av de anmälda hatbrotten begicks av en vän/bekant (2 procent), släkting (2 procent) eller före detta partner (1 procent). I endast ett av de anmälda brotten (andelen avrundad till 0 procent) var den utsatta och gärningspersonen gifta, partners eller sambos.

Tabell 4.5. Polisanmälda brott med hatbrottsmotiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	1	0
Före detta partner	30	1
Släkt	55	2
Vänner/bekanta	81	2
Kollega	45	1
Skolkamrat	117	3
Granne	329	10
Känd person/grupp	286	8
Okänd person	1 080	32
Kund/klient till den utsatta	215	6
Serviceperson till den utsatta	166	5
Uppgift saknas	110	3
Ej relevant*	883	26
Totalt	3 398	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

Ospecificerade hatbrott

Vid Brås granskning identifierades 569 anmälningar där det visserligen framgick att det rörde sig om ett hatbrott men där det inte gick att utläsa vilket specifikt motiv som låg bakom det anmälda brottet. Dessa kodades då

⁴⁷ För ytterligare information om hur variabeln relation mellan gärningsperson och utsatt kodats, se kapitel 2.

som ospecificerade hatbrott. Av de 3 709 identifierade hatbrottsmotiven 2020 var det 15 procent som bedömdes som ospecificerade.

Anmälningarna utgjordes till stor del av olika nazistiska yttringar, som klottrade hakkors, utan vidare uttalad motivgrupp. Det går att anta att en del av dessa fall egentligen är exempelvis antisemitiska, antiziganistiska eller homofobiska motiv, eftersom hakkors och andra nazistiska yttringar används i sådana sammanhang. Det förekom även fall där nazistiskt klotter och andra liknande yttringar hade tydliga hatmotiv, som till exempel antisemitiska eller antiziganistiska. I dessa fall kategoriserades anmälningarna som sådana. I syfte att renodla de hatbrottsmotiv som särredovisas, och tydligt separera dessa riktade hatbrottsmotiv från de ospecificerade, har anmälda brott gällande hakkors och andra nazistiska yttringar kodats som ospecificerade hatbrott, om inte kontexten (exempelvis att det är en synagoga som hakkorset klottrats på) har gjort det möjligt att identifiera något av de riktade hatbrottsmotiv som särredovisas.

Ett mindre antal anmälningar där det till exempel endast framkommit att ”händelsen utgör ett hatbrott” har även kodats som ospecificerade hatbrott. Kategorin ospecificerade hatbrott kan även handla om anmälningar där straffskärpningsregeln⁴⁸ i princip har citerats, varför inget särskilt motiv kunnat identifieras.

Tabell 4.6 visar att 60 procent av anmälningarna med ospecificerat hatbrottsmotiv var hets mot folkgrupp och 31 procent var skadegörelse eller klotter. Den utbredda förekomsten av hakkors kan förklara fördelningen av brottstyper, eftersom polisen ofta rubricerar dessa som hets mot folkgrupp eller klotter, och ibland som både och. För andra brottskategorier, som ofredande (3 procent), olaga hot (2 procent) och misshandel (1 procent) kan det handla om att det i fritexten i polisanmälan endast stod ”hatbrott”.

Tabell 4.6. Polisanmälda brott med ospecificerade hatbrottsmotiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	1	0
Hets mot folkgrupp	344	60
Klotter och skadegörelse	174	31
Misshandel	7	1
Ofredande	16	3

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

⁴⁸ BrB 29 kap. 2 § 7 p.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Olaga diskriminering	1	0
Olaga hot	10	2
Ärekränkning	0	0
Övriga brott	16	3
Totalt	569	100

Hatbrott relaterade till covid-19

Hatbrott mot personer med utländsk bakgrund – och i synnerhet asiatisk bakgrund – har uppmärksammats i såväl traditionella som sociala medier i samband med covid-19-pandemin, både i Sverige och internationellt. Anmälda hatbrott mot personer med asiatisk bakgrund särredovisas dock inte i Brås hatbrottsstatistik, dels på grund av att de på årlig basis är för få, dels på grund av att informationen i polisanmälningarna i de flesta fall är för knapphändig för att man ska kunna särskilja generella främlingsfientliga hatbrottsmotiv från hatbrottsmotiv riktade mot specifika etniciteter eller nationaliteter.

Bland de anmälningar som polisen hatbrottsmarkerade 2020 identifierades emellertid 38 stycken med hatbrottsmotiv som var direkt relaterade till covid-19-pandemin, och där motivet var riktat mot den utsattas etnicitet. Av dessa innehöll 15 anmälningar sinofobiska⁴⁹ motiv, 11 allmänt främlingsfientliga och rasistiska motiv mot personer med utländsk bakgrund, 5 allmänna hatbrottsmotiv mot personer med asiatisk bakgrund, 4 islamofobiska och 3 afrofobiska motiv. Alla dessa 38 anmälningar är inkluderade i den totala statistiken.⁵⁰

De flesta anmälda brott med sinofobiska hatmotiv var händelser där gärningspersonen ofredade den utsatta. Dessa ofredanden var oftast verbala attacker där gärningspersonen på grund av den utsattas etnicitet beskyllde den utsatta för covid-19-pandemin. Gärningspersoner har bland annat kallat utsatta för ”Chinese virus”, misshandlat, mordhotat och spottat på dem och samtidigt anklagat dem för smittspridning av covid-19, kallat utsatta för ”ohyra” och andra nedsättande uttryck samt sagt att de ska ”coronahosta” på den utsatta.

⁴⁹ Brotts motiverade av fördomar eller föreställningar om kineser eller Kina.

⁵⁰ I den totala statistiken är det sinofobiska motivet och hatbrott mot asiater inkluderat i övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott.

Utöver dessa 38 anmälningar identifierades även 11 anmälningar där hatbrottsmotivet inte var direkt kopplat till covid-19, men där andra omständigheter runt pandemin spelade in. Dessa anmälningar handlade exempelvis om att den utsatta bad gärningspersonen att hålla avstånd på grund av covid-19, varpå gärningspersonen uttalade sig rasistiskt mot den utsattas utländska bakgrund.

5. Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott

I detta kapitel redovisas anmälda brott som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla främlingsfientliga och rasistiska hatmotiv. Statistiken bygger på anmälda brott år 2020 som hatbrottsmarkerats av polisen och där Brå har identifierat hatbrottsmotiv. Först redovisas samtliga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott. Efter det följer särredovisningar av hatbrott med afrofbiska och antiziganistiska motiv. Övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott inkluderas också i den totala statistiken över polisanmälda hatbrott, men särredovisas inte i ett eget kapitel.⁵¹

Om främlingsfientlighet och rasism

Främlingsfientlighet i kontexten för den här rapporten syftar på den sociala konstruktionen av främlingskap där det i hatbrottsmotivet finns en tanke om att det finns ett ”vi” och ett ”de”, där de sistnämnda betraktas som främlingar som hotar kulturella värderingar, ekonomiska resurser och sociala relationer.⁵² Begreppet rasism har historiskt avsett den ideologiska föreställningen om att människor kan delas in i olika biologiska raser som kan rangordnas hierarkiskt.⁵³ Än idag är detta en viktig del av begreppet, men det har också kommit att utvidgas till specifika former av *rasismer* till följd av skiftande historiska händelser och processer. Rasism kan således ta sig många olika uttryck, som till exempel biologisk rasism, kulturrasism, institutionell rasism och vardagsrasism.⁵⁴ Rasism kan betraktas i form av attityder och beteenden såväl som sociala strukturer och institutioner,⁵⁵ och olika former rasism kan drabba personer och grupper på olika sätt. I Brås statistik över polisanmälda hatbrott används bägge begreppen – främlingsfientlighet och rasism – för att täcka in spektrumet av hatbrott mot

⁵¹ Se den tekniska rapporten (Brå 2021:18) för mer information om vilka motiv som särredovisas och varför.

⁵² Ericsson 2016.

⁵³ Ericsson 2016.

⁵⁴ Hellström 2016.

⁵⁵ Wigerfelt och Wigerfelt 2017.

personer som utsätts på grund av deras faktiska, eller av gärningspersonen uppfattade, etnicitet, nationalitet eller hudfärg, eller gärningspersonens föreställning om ras.⁵⁶

Främlingsfientliga och rasistiska motiv förekommer inom flera olika brottstyper. Det kan vara fråga om skadegörelse av bilar, ärekränkning och ofredanden eller misshandel av personer på grund av deras faktiska, eller av gärningspersonen uppfattade, härkomst. Statistiken inkluderar alla som blir utsatta för hatbrott på grund av sin etnicitet, nationalitet eller hudfärg – oavsett om det rör sig om exempelvis romer, afrosvenskar eller samer, eller personer med svensk, finsk eller turkisk bakgrund.

Samtliga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott

År 2020 identifierades 1 994 anmälningar med totalt 2 031 främlingsfientliga och rasistiska hatbrottsmotiv (tabell 5.1). Skillnaden mellan antalet anmälningar och antalet hatbrottsmotiv beror på att det i en del anmälningar framgick fler än ett hatbrottsmotiv. I kategorin ingår afrofbiska hatbrott (28 procent), antiziganistiska hatbrott (3 procent), hatbrott mot samer (1 procent)⁵⁷ samt övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott (68 procent).

Tabell 5.1. Polisanmälda brott med identifierade främlingsfientliga och rasistiska motiv, 2020.

Motiv	Antal	Andel (%)
Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott	2 031	100
Afrofbiska	574	28
Antiziganistiska	55	3
Mot samer	20	1
Övriga främlingsfientliga och rasistiska*	1 382	68

* Inkluderar hatbrott riktade mot en utländsk nationalitet eller etnicitet (95 procent), mot svensk nationalitet (2 procent) och mot okänd (3 procent).⁵⁸

Tabellen visar antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

⁵⁶ *Föreställning om ras* markerar ett avståndstagande mot begreppet *ras* och tydliggör att det rör sig om just gärningspersonens föreställningar om ras, samtidigt som begreppet erkänner rasism som företeelse (SOU 2015:103).

⁵⁷ Hatbrott mot samer särredovisas inte i ett eget kapitel, eftersom antalet anmälningar är för litet för att brytas ned efter brottskategori, brottsplats, den utsattas kön eller relationen mellan gärningspersonen och den utsatta.

⁵⁸ Se den tekniska rapporten (Brå 2021:18) för ytterligare förklaring och exempel.

I denna rapport definieras främlingsfientliga och rasistiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om ras, hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund.

Övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott

I de övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten ingår dels generella och ospecificerade främlingsfientliga och rasistiska hatbrottsmotiv, dels hatbrott som visserligen var riktade mot specifika etniciteter och nationaliteter men som var för få för att särredovisas. Trots att kategorin *övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott* inte säger vilken specifik etnisk eller nationell grupp i samhället som utsätts, ingår dessa brott i den gemensamma redovisningen av samtliga anmälda främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, och ger en bild av strukturen i dessa. De övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten kan exempelvis handla om att gärningspersonen sa åt den utsatta att hen inte hör hemma i Sverige och uttalade nedsättande och rasistiska ord. Dessa 1 382 identifierade hatbrottsmotiv ingår i redovisningen av samtliga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott nedan.

Exempel på polisanmälda främlingsfientliga och rasistiska hatbrott⁵⁹

- En butiksägare ifrågasatte vad en kund som tidigare stulit varor hade i sin påse, varpå kunden uttalade sig rasistiskt och sa till butiksägaren att åka tillbaka till hemlandet.
- En ung man blev mordhotad och kallad "turkjävel" och "svartsalle" av en äldre man på restaurangen de båda besökte.
- En grundskola där de flesta har invandrabakgrund hade blivit klottrad på. Några av budskapen var "Åk hem flyktingar", "Ut ur Sverige" och "KKK".
- En ung kvinna cyklade igenom en park när en främmande man som föreföll påverkad höll på att stappla in i henne och skrek "jävla arab, åk hem!".

Brottskategori

Ofredande var det vanligaste huvudbrottet bland de främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten 2020 och utgjorde totalt 32 procent av anmälningarna (tabell 5.2), vilket är 7 procentenheter mer än genomsnittet för samtliga polisanmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv 2020. Vanligast efter

⁵⁹ Se avsnitten om afrofobiska hatbrott och antiziganistiska hatbrott för exempel på brott med dessa hatbrottsmotiv.

ofredande var ärekränkning (16 procent) och olaga hot (15 procent). Hets mot folkgrupp förekom i 14 procent av anmälningarna och misshandel i 12 procent.

Tabell 5.2. Polisanmälda brott med främlingsfientliga och rasistiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	13	1
Hets mot folkgrupp	277	14
Klotter och skadegörelse	110	6
Misshandel	233	12
Ofredande	648	32
Olaga diskriminering	37	2
Olaga hot	307	15
Ärekränkning	313	16
Övriga brott	56	3
Totalt	1 994	100

Brottsplats

Den vanligaste brottsplatsen var i den utsattas hem eller i anslutning till det, där 23 procent av de anmälda brotten skedde (tabell 5.3). Ofta handlade detta till exempel om grannar eller okända personer nära den utsattas hem, som verbalt eller fysiskt ofredade den utsatta på grund av dennes utländska bakgrund. De näst vanligaste brottsplatserna var allmän plats (19 procent) och arbetsplats (15 procent). Drygt 14 procent av anmälningarna utgjordes av digitala hatbrott och hatbrott på internet, fördelade på chatt, sms och telefon (9 procent), sociala medier (5 procent) samt övriga internet (1 procent).

Tabell 5.3. Polisanmälda brott med främlingsfientliga och rasistiska motiv efter brottsplats, 2020.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	370	19
Arbetsplats	298	15
Bar, kafé och restaurang	54	3
Butik och serviceställe	85	4
Chatt, sms och telefon	170	9
Hem	455	23
Internet (övrigt)	25	1
Media	6	0
Myndigheter och samhällsservice	49	2
Offentliga transportmedel	122	6

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Religiös plats	7	0
Skola	140	7
Sociala medier	92	5
Övrig plats	75	4
Uppgift saknas	46	2
Totalt	1 994	100

De utsattas kön

Män utsattes i 46 procent av de anmälda brotten och kvinnor i 32 procent. Av tabell 5.4 framgår även att det i 8 procent av anmälningarna fanns två eller fler utsatta personer av olika kön, och i 1 procent av anmälningarna var den utsattas kön okänt. I 13 procent av anmälningarna fanns det ingen målsägande eller fysisk person som utsattes.

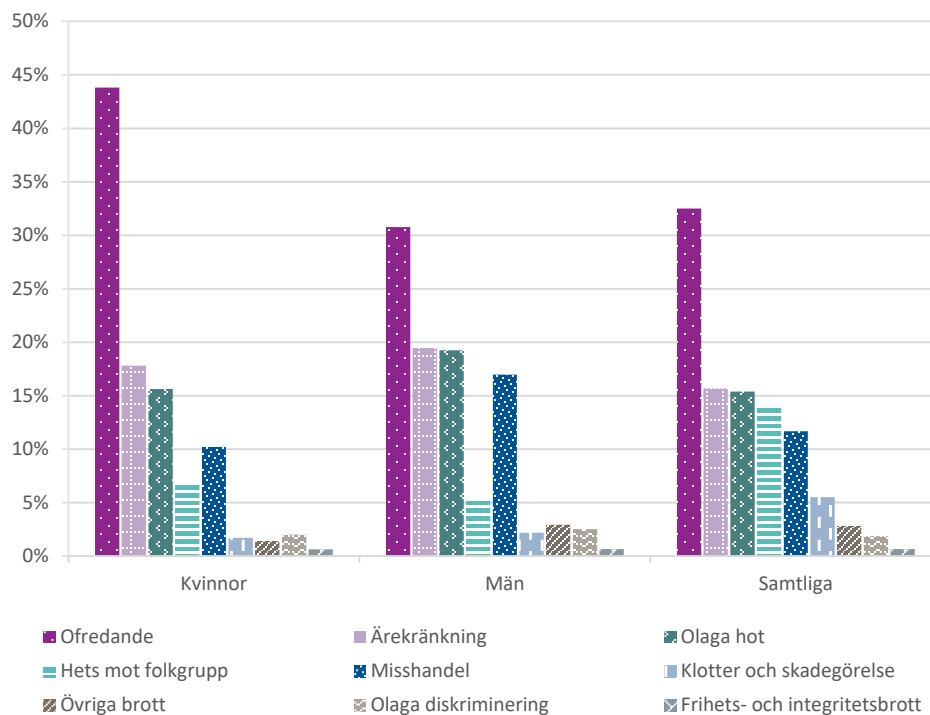
Tabell 5.4. Polisanmälda brott med främlingsfientliga och rasistiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	646	32
Män	920	46
Olika kön	156	8
Okänt	17	1
Ej fysisk person*	255	13
Totalt	1 994	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Figur 5.1 visar att ofredande var den vanligaste brottskategorin, både när kvinnor och när män utsattes, men att det förekom oftare bland hatbrotten mot kvinnor (44 procent) än mot män (31 procent). Bland kvinnor följde sedan ärekränkning (18 procent), olaga hot (16 procent) och misshandel (10 procent). Även för män följde ärekränkning och olaga hot (19 procent vardera) samt misshandel (17 procent). I majoriteten av de brott som avsåg hets mot folkgrupp (14 procent av samtliga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott) var den utsatta inte en fysisk person, vilket förklarar varför denna kategori utgör en så pass mycket större andel av samtliga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott sammantaget än motsvarande andel av utsatta kvinnor och män.

Figur 5.1. Fördelning av brottskategorier för främlingsfientliga och rasistiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Den vanligaste gärningspersonen i de anmälda brotten med främlingsfientliga och rasistiska motiv var en för den utsatta okänd person (35 procent), följt av en granne till den utsatta (14 procent); se tabell 5.5. I 12 procent av anmälningarna bedömdes relationen som ej relevant, vilket oftast innebar att det inte fanns någon målsägande eller fysisk person som utsatts och således ingen relation att koda.

Tabell 5.5. Polisanmälda brott med främlingsfientliga och rasistiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	1	0
Före detta partner	17	1
Släkt	17	1
Vänner/bekanta	42	2
Kollega	37	2

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

Relation	Antal	Andel (%)
Skolkamrat	86	4
Granne	273	14
Känd person/grupp	180	9
Okänd person	692	35
Kund/klient till den utsatta	188	9
Serviceperson till den utsatta	137	7
Uppgift saknas	85	4
Ej relevant*	239	12
Totalt	1 994	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

Afrofobiska hatbrott

I det här avsnittet redovisas de 574 polisanmälda brott från 2020 som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla ett afrofobiskt hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som har hatbrottsmarkerats av polisen.

Afrofobi är ett paraplybegrepp som används för att beskriva den rasism och diskriminering som riktas mot människor som har sitt ursprung i subsahariska Afrika och tillhör den afrikanska diasporan.⁶⁰ Begreppet grundar sig i föreställningar om ”ras” och ”rasegenskaper” samt rasistiska föreställningar om personer med afrikanskt ursprung som mindervärdiga och biologiskt och kulturellt underlägsna.⁶¹ Den grupp som i huvudsak drabbas av afrofobi i Sverige är afrosvenskar⁶² men afrofobi kan även riktas mot andra svarta personer som befinner sig i Sverige men som inte är svenska medborgare.

Enbart de fall där afrofobi tydligt kunde särskiljas från övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott bedömdes som afrofobiska hatbrott. Det gäller exempelvis förolämpande och nedvärderande rasistiska uttryck som riktas specifikt mot svarta personer. Mer generella rasistiska uttryck har inte bedömts som afrofobiska utan som övrigt främlingsfientliga och rasistiska om det inte framgick att den utsatta var afrosvensk, svart med afrikanskt ursprung eller att gärningspersonen uppfattade den utsatta på det viset.

I denna rapport definieras afrofobiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om svarta personer med afrikanskt ursprung.

⁶⁰ Mångkulturellt centrum 2014.

⁶¹ Kawesa 2016.

⁶² Ericsson 2016.

Exempel på polisanmälda afrofobiska hatbrott

- En kvinna som jobbar i en klädbutik bad en kund att hålla avstånd i kassakön på grund av covid-19. Kunden blev då aggressiv och skrek afrofobiska uttryck mot kvinnan.
- En kvinna satt på sin uteplats med sin mamma och syster när en granne gick förbi och skrek afrofobiska uttryck åt dem samt sa åt dem att hålla käften.
- En ordningsvakt anklagade en man i tunnelbanan för att ha knuffat vaktens kollega. Vakten använde upprepat afrofobiska uttryck samt fällde och höll fast mannen på perrongen.
- I en gång- och cykeltunnel hade det klottrats flera afrofobiska uttryck i kombination med våldsuppmaningar.

Brottskategori

Ofredande utgjorde 25 procent av huvudbrotten bland de anmälda afrofobiska hatbrotten 2020, och var därmed den vanligast förekommande brottskategorin (tabell 5.6). Misshandel (13 procent) var vanligare i polisanmälningarna med afrofobiskt motiv än vid något annat hatbrottsmotiv. Även ärekränkning (18 procent) förekom oftare bland afrofobiska hatbrott än bland hatbrott med något annat motiv. Det kan bero på dels hur frekvent afrofobiska invektiv används, dels att polisen kan vara bättre på att fånga upp och hatbrottsmarkera incidenter som innehåller afrofobiska skällsord än uttryck som relaterar till andra hatbrottsmotiv.

Tabell 5.6. Polisanmälda brott med afrofobiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	3	1
Hets mot folkgrupp	109	19
Klotter och skadegörelse	42	7
Misshandel	74	13
Ofredande	141	25
Olaga diskriminering	3	1
Olaga hot	87	15
Ärekränkning	106	18
Övriga brott	9	2
Totalt	574	100

Brottsplats

Bland polisanmälningarna med identifierade afrofobiska hatbrottsmotiv 2020 var den vanligaste brottsplatsen allmän plats (19 procent), tätt följt av arbetsplats (18 procent); se tabell 5.7. Både arbetsplats (18 procent) och

offentliga transportmedel (7 procent), såsom kollektivtrafik, utgjorde större andelar av alla brottsplatser vid det afrofbiska motivet än vid något annat motiv. De anmälda afrofbiska hatbrott som skedde i den utsattas hem eller i anslutning till det utgjorde en förhållandevis liten andel av de afrofbiska hatbrotten (13 procent) jämfört med motsvarande andel av samtliga anmälda hatbrott (19 procent).

Tabell 5.7. Polisanmälda brott med afrofbiska motiv efter brottsplats, 2020.

Plats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	110	19
Arbetsplats	104	18
Bar, kafé och restaurang	14	2
Butik och serviceställe	20	3
Chatt, sms och telefon	50	9
Hem	73	13
Internet (övrigt)	8	1
Media	1	0
Myndigheter och samhällsservice	15	3
Offentliga transportmedel	43	7
Religiös plats	2	0
Skola	71	12
Sociala medier	24	4
Övrig plats	27	5
Uppgift saknas	12	2
Totalt	574	100

De utsattas kön

Bland de anmälda brotten med afrofbiskt hatbrottsmotiv 2020 var den utsatta en man i 48 procent av anmälningarna och en kvinna i 31 procent av anmälningarna (tabell 5.8). Dessa siffror är högre än motsvarande andelar av samtliga anmälda brott med hatbrottsmotiv 2020. Detta kan till stor del förklaras av att föremålet för hatbrottet oftare var en fysisk person vid afrofbiska hatbrott än vid samtliga hatbrott sammantaget. I 18 procent av de afrofbiska hatbrotten var det ingen fysisk person som utsattes, jämfört med 28 procent bland samtliga hatbrottsmotiv.

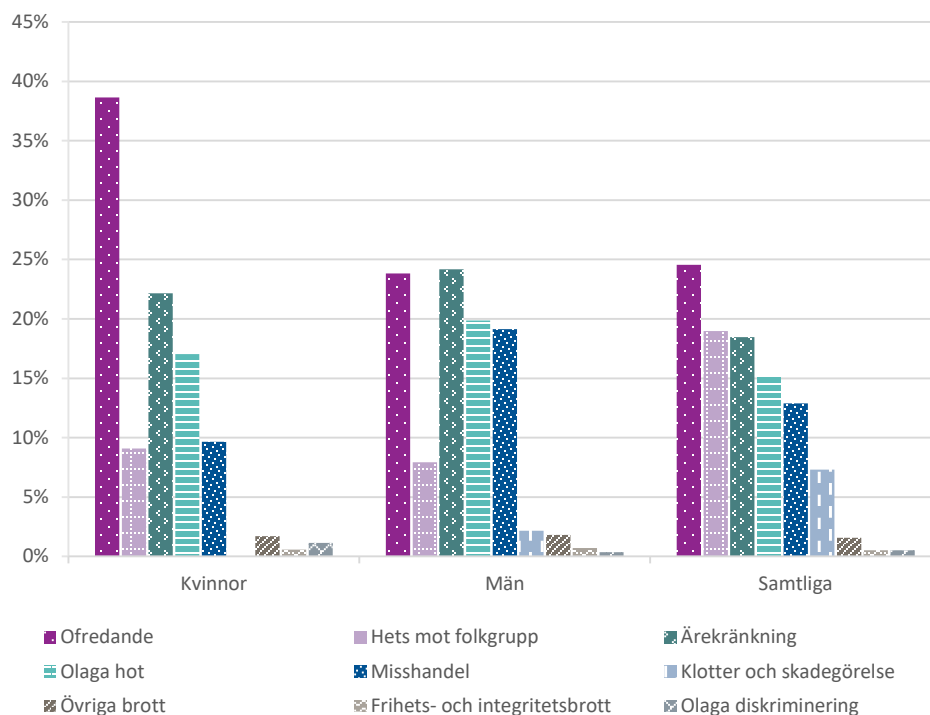
Tabell 5.8. Polisanmälda brott med afrofbiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	176	31
Män	277	48
Olika kön	17	3
Okänt	3	1
Ej fysisk person*	101	18
Totalt	574	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Bland anmälda hatbrott där den utsatta var en kvinna var det vanligast med ofredande (39 procent), följt av ärekränkning (22 procent), olaga hot (17 procent) och misshandel (10 procent), vilket framgår av figur 5.2. De anmälda hatbrotten mot män fördelade sig något annorlunda; vanligast var ärekränkning och ofredande (24 procent vardera), följt av olaga hot (20 procent) och misshandel (19 procent). Majoriteten av brotten rörande hets mot folkgrupp (19 procent av samtliga afrofbiska hatbrott) riktades inte direkt mot en fysisk person, vilket förklarar varför andelen är så pass mycket större bland samtliga afrofbiska hatbrott än bland utsatta kvinnor och män.

Figur 5.2. Fördelning av brottskategorier för afrofbiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

I kategorin *Kvinnor* fanns det inga identifierade afrofbiska hatbrott om klotter och skadegörelse år 2020.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Vid afrofbiska hatbrott var den vanligaste gärningspersonen en för den utsatta okänd person (30 procent); se tabell 5.9. Vidare var gärningspersonen en kund/klient till den utsatta i 12 procent av de anmälda afrofbiska hatbrotten, vilket är en större andel än vid något annat motiv. Dessa hatbrott rörde exempelvis misshandel mot polis och väktare, ofredanden mot taxichaufförer samt afrofbiska förolämpningar mot butikspersonal.

Tabell 5.9. Polisanmälda brott med afrofobiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	11	2
Släkt	6	1
Vänner/bekanta	18	3
Kollega	13	2
Skolkamrat	41	7
Granne	30	5
Känd person/grupp	53	9
Okänd person	175	30
Kund/klient till den utsatta	67	12
Serviceperson till den utsatta	30	5
Uppgift saknas	32	6
Ej relevant*	98	17
Totalt	574	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

Antiziganistiska hatbrott

I detta avsnitt redovisas de 55 polisanmälda brott från 2020 som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla ett antiziganistiskt hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som har hatbrottsmarkerats av polisen.

Romer har levt i Sverige sedan 1500-talet och betraktas idag ofta som en enda homogen grupp, när det i själva verket handlar om sinsemellan olika grupper med skilda bakgrunder, kulturella uttryck och språkliga varieteter.⁶³ Dessutom vill inte alla kalla sig romer. Några av de större romska grupperna i Sverige är bland annat arliromer, kalderashromer, kaaleraromer, lovararomer samt resande/resandefolket.⁶⁴ Det finns dock fler grupper; en kartläggning av romani chib – samlingsnamnet för de olika dialekter och språk som romer talar – har visat att ett tjugotal olika varieteter talas i Sverige.⁶⁵ Kunskapen om romers utsatthet för hatbrott och diskriminering är relativt begränsad, eftersom det inte finns så mycket forskning på området.⁶⁶ Det är troligt att romers marginalisering och diskriminering inom det svenska majoritetssamhället påverkar vilka hatbrottsincidenter som anmäls och som fångas upp i polisanmälningar.

Brå har tidigare använt begreppet antiromska hatbrott, och internationellt används även begrepp som *anti-Romanyism*, *antigypsyism* och *Romaphobia*.⁶⁷ Brå har följt utvecklingen av begreppsanvändningen, och använder sedan 2020 begreppet antiziganism. Begreppet är i viss mån synonymt med antiromsk, men antiziganism kan närmare förklaras som majoritetssamhällets fördomar om och negativa attityder mot en schablonmässig bild av romer.⁶⁸ Antiziganistiska hatbrott kan emellertid även drabba icke-romer och personer som inte vill kalla sig romer. Eftersom hatbrott är motivbaserade och bygger på gärningspersonens fördomar eller föreställningar har Brå gjort bedömningen att antiziganistiska hatbrott är ett

⁶³ SOU 2010:55.

⁶⁴ Uppgifter hämtade från Forum för levande historia (2021).

⁶⁵ Bijvoet och Fraurud 2008.

⁶⁶ Wallengren och Mellgren 2017.

⁶⁷ Se t.ex. <https://www.holocaustremembrance.com/genocide-of-the-roma>.

⁶⁸ Selling 2013.

lämpligare och mer inkluderande begrepp för att beskriva de hatbrott som romer och resandefolk utsätts för.

I denna rapport definieras antiziganistiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om romer och resandefolk.

Exempel på polisanmälda antiziganistiska hatbrott

- Målsägandes vän har en bror som ofta uttrycker sig rasistiskt mot henne. Mannen har flera gånger kallat henne för antiziganistiska uttryck.
- En butikskontrollant anklagade målsägande för stöld och kallade denna för nedsättande antiziganistiska uttryck flera gånger framför andra kunder.
- Två romska kvinnor blev trakasserade av en medelålders man när de stod vid en pantmaskin utanför en matbutik. Mannen knuffade dem och sa "jävla romer, åk hem".
- I ett läger där det bott EU-migranter hade det bland annat klottrats hakkors, rasistiska uttryck samt "Romer åk hem".

Brottskategori

De vanligaste brottskategorierna bland huvudbrotten 2020 var ofredande (24 procent), följt av hets mot folkgrupp (20 procent) och olaga hot (13 procent), vilket framgår av tabell 5.10. Olaga diskriminering (5 procent) utgjorde en större andel av de anmälda brotten med antiziganistiskt motiv än motsvarande andel av samtliga hatbrott sammantaget (1 procent). Det rör sig emellertid om relativt få anmälningar med antiziganistiskt hatbrottsmotiv totalt sett, vilket innebär att enstaka anmälningar även ger utslag i procentuell fördelning mellan brottskategorier.

Tabell 5.10. Polisanmälda brott med antiziganistiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	0	0
Hets mot folkgrupp	11	20
Klotter och skadegörelse	5	9
Misshandel	5	9
Ofredande	13	24
Olaga diskriminering	3	5
Olaga hot	7	13
Ärekränkning	5	9
Övriga brott	6	11
Totalt	55	100

Brottsplats

Hemmet och allmän plats var de vanligaste brottsplatserna (31 procent vardera) vid anmälda antiziganistiska hatbrott 2020 (tabell 5.11). Båda dessa brottsplatser var vanligare bland de anmälda antiziganistiska hatbrotten än bland alla hatbrotten sammantaget (bland dessa utgjordes brottsplatsen av hemmet i 19 procent av fallen, och allmän plats 20 procent). Även chatt, sms, telefon (13 procent) var vanligare bland de antiziganistiska hatbrotten än genomsnittet (9 procent).

Tabell 5.11. Polisanmälda brott med antiziganistiska motiv efter brottsplats, 2020.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	17	31
Arbetsplats	1	2
Bar, kafé och restaurang	2	4
Butik och serviceställe	4	7
Chatt, sms och telefon	7	13
Hem	17	31
Internet (övrigt)	0	0
Media	0	0
Myndigheter och samhällsservice	2	4
Offentliga transportmedel	1	2
Religiös plats	0	0
Skola	3	5
Sociala medier	1	2
Övrig plats	0	0
Uppgift saknas	0	0
Totalt	55	100

De utsattas kön

I de anmälda brotten med antiziganistiska hatbrottsmotiv från 2020 var den utsatta en kvinna i 36 procent av fallen, och en man i 33 procent (tabell 5.12). I 13 procent av anmälningarna var det personer av olika kön som utsattes samtidigt. Andelen utsatta som var kvinnor var större bland de antiziganistiska hatbrotten än motsvarande andel bland samtliga motiv (27 procent). Tidigare studier har visat att antiziganism kan triggas av synliga attribut, som till exempel romsk dräkt.⁶⁹

⁶⁹ Integrationsverket 2007.

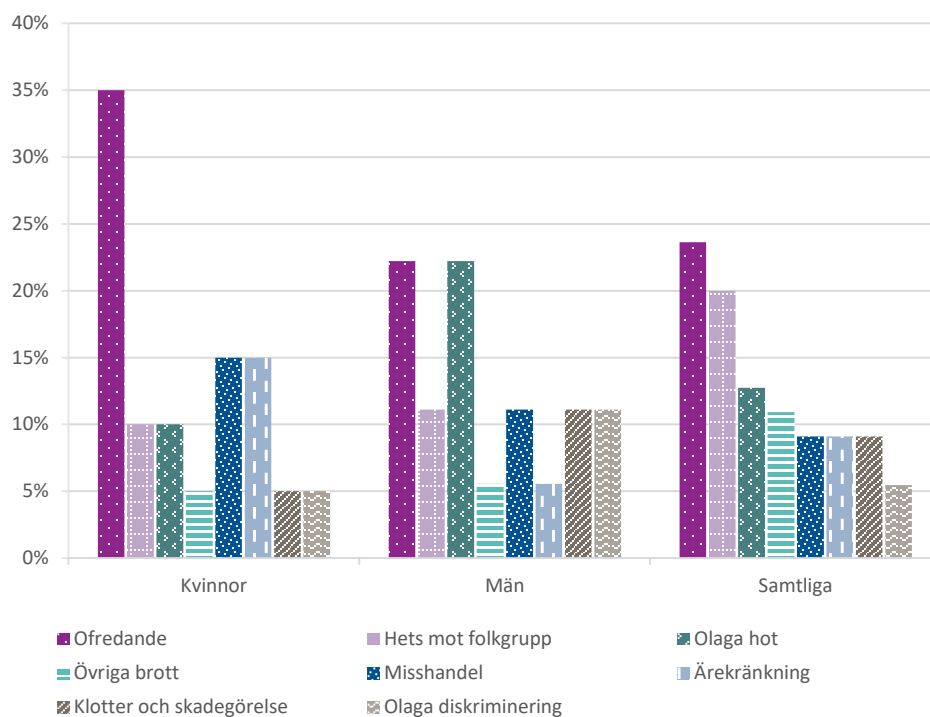
Tabell 5.12. Polisanmälda brott med antiziganistiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	20	36
Män	18	33
Olika kön	7	13
Okänt	1	2
Ej fysisk person*	9	16
Totalt	55	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Bland anmälda hatbrott där den utsatta var en kvinna var ofredande (35 procent) vanligast, följt av ärekränkning och misshandel (15 procent vardera) samt olaga hot och hets mot folkgrupp (10 procent vardera), se figur 5.3. Fördelningen av anmälda hatbrott mot män såg något annorlunda ut; ofredande och olaga hot, med 22 procent vardera, var vanligast, följt av fyra brottskategorier som utgjorde 11 procent vardera: olaga diskriminering, misshandel, hets mot folkgrupp samt klotter och skadegörelse. I majoriteten av brotten som gällde hets mot folkgrupp (20 procent av samtliga antiziganistiska hatbrott) var den utsatta inte en fysisk person, vilket förklarar varför andelen är så pass mycket större bland samtliga antiziganistiska hatbrott än bland utsatta kvinnor och män.

Figur 5.3. Fördelning av brottskategorier för antiziganistiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

Frihets- och integritetsbrott inkluderas inte i figuren eftersom inga sådana anmälda brott med antiziganistiskt motiv identifierades år 2020.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

De flesta anmälda hatbrotten begicks av en för den utsatta okänd person (36 procent), följt av en känd person/grupp (16 procent); se tabell 5.13. Andelen som blev utsatta för antiziganism av en serviceperson (13 procent) var betydligt större än motsvarande andel av samtliga anmälda hatbrott (5 procent). Dessa anmälningar rörde exempelvis incidenter där romer nekats tillträde i kollektivtrafik eller blivit hotade av säkerhetsvakter i mataffärer.

Tabell 5.13. Polisanmälda brott med antiziganistiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	0	0
Släkt	2	4
Vänner/bekanta	1	2
Kollega	0	0
Skolkamrat	2	4
Granne	7	13
Känd person/grupp	9	16
Okänd person	20	36
Kund/klient till den utsatta	1	2
Serviceperson till den utsatta	7	13
Uppgift saknas	1	2
Ej relevant*	5	9
Totalt	55	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

6. Hatbrott mot religiösa grupper

I detta kapitel redovisas polisanmälda brott som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla hatbrottsmotiv mot religiösa grupper. Statistiken bygger på polisanmälningar som upprättades 2020 och som har hatbrottsmarkerats av polisen. Först redovisas antisemitiska hatbrott, sedan islamofobiska hatbrott och slutligen kristofobiska hatbrott. Övriga polisanmälda hatbrott mot religiösa grupper inkluderas också i den totala statistiken över polisanmälda hatbrott, men särredovisas inte i egna kapitel.

Om hatbrott mot religiösa grupper och rasism

Hatbrott mot religiösa grupper är ofta uttryck för en form av främlingsfientlighet eller rasism. Det är således svårt att konceptuellt separera hatbrott mot religiösa grupper från främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, eftersom de två ofta överlappar varandra. Hatbrott mot religiösa grupper separeras emellertid från främlingsfientliga och rasistiska hatbrott i denna redovisning, för att synliggöra de hatbrott som begås mot religiösa grupper.

Hatbrott mot religiösa grupper grundar sig inte nödvändigtvis i en fientlighet mot religionen i sig, utan kan även vara uttryck för fientlighet, negativa attityder och fördomar mot folkgrupper och kulturer. Ibland är det svårt att urskilja om en gärningsperson motiveras av hat mot en viss religion, folkgrupp eller kultur eller av en generell främlingsfientlighet. Vidare framträder dessa typer av fientlighet sällan helt isolerade från varandra, utan överlappande. Svenska och internationella undersökningar har till exempel påvisat ett samband mellan islamofobi och en negativ inställning till andra minoritetsgrupper, som tar sig uttryck som antisemitism, främlingsfientlighet och homofobi.⁷⁰ I det här kapitlet redovisas enbart de anmälda brott som har tydliga hatbrottsmotiv riktade mot religiösa grupper. Det kan exempelvis röra sig om användande av nedsättande ord för judar, muslimer eller kristna i samband med en brottslig gärning, eller klotter och skadegörelse på byggnader avsedda för religionsutövning.

⁷⁰ Bergmann 2008; Borell 2012; Löwander och Hagström 2011.

Samtliga hatbrott mot religiösa grupper

År 2020 identifierade Brå 627 anmälningar med totalt 638 hatbrottsmotiv som grundade sig i gärningspersonens fördomar eller föreställningar om religiösa grupper eller om religion (tabell 6.1). Skillnaden mellan 627 anmälningar och 638 hatbrottsmotiv beror på att det i ett fåtal anmälningar framgick hatbrottsmotiv mot fler än en religiös folkgrupp samtidigt. Bland de anmälda brotten förekom antisemitiska hatbrott (27 procent), islamofobiska hatbrott (51 procent), kristofobiska hatbrott (11 procent) samt övriga hatbrott mot religiösa grupper (11 procent). Dessa hatbrottsmotiv analyseras inte tillsammans, som de främlingsfientliga och rasistiska, eftersom de är för olika. Av anmälningarna framgår sällan ett allmänt hat mot religiösa grupper, utan i regel istället ett hat riktat mot en specifik religiös grupp. Detta står i kontrast till de främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten där det inte är ovanligt att det framgår ett generellt hat mot folk med utländsk bakgrund. Följaktligen redovisas antisemitiska, islamofobiska och kristofobiska hatbrott endast i separata avsnitt och inte tillsammans.

Tabell 6.1. Polisanmälda brott med identifierade motiv mot religiösa grupper, 2020.

Motiv	Antal	Andel (%)
Hatbrott mot religiösa grupper	638	100
Antisemitiska	170	27
Islamofobiska	328	51
Kristofobiska	73	11
Övriga hatbrott mot religiösa grupper	67	11

Tabellen visar antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

Övriga hatbrott mot religiösa grupper

Bland hatbrotten mot religiösa grupper framgick inte enbart antisemitiska, islamofobiska och kristofobiska hatbrott, utan även hatbrott mot andra religiösa grupper, i ett fåtal fall. Kategorin övriga hatbrott mot religiösa grupper avser följaktligen övriga fall där religion eller trosuppfattning haft betydelse för gärningspersonens agerande. Det kan handla om anmälningar där hatbrottsmotivet riktas mot andra religiösa grupper än dem som redan täcks in av statistiken, t.ex. buddhister, hinduer och sikher, eller om fall där någon utsatts för brott på grund av sin religion eller trosuppfattning, men det inte framgår av polisanmälan vilken religion eller trosuppfattning som avses. Det kan även handla om fall där den utsatta har konverterat och därmed blivit utsatt på grund av sin nya religion, men det inte framgår vilken

religionen i fråga är, eller fall där någon blivit utsatt i egenskap av ateist eller agnostiker.

Både judar, muslimer och kristna är heterogena grupper, där typ och omfattning av religiositet och religiösa uttryck skiljer sig åt. Detta kan leda till hatbrott motiverade av gärningspersonens och den utsattas olika inriktningar eller tolkningar av samma grundreligion, som t.ex. sunni- och shiamuslimer, ortodoxa och reformistiska judar eller katoliker och protestanter. Brott som begås till följd av olika inriktningar inom samma religion kategoriseras som övriga hatbrott mot religiösa grupper, eftersom motivet till brottet grundar sig i olika *tolkningar* av en religion, inte i religionen som helhet, exempelvis alla muslimer, alla judar eller alla kristna.

Eftersom de övriga hatbrotten mot religiösa grupper är så pass olika i motiv och karaktär, särredovisas de inte som ett enhetligt motiv utifrån brottskategori, brottsplats, den utsattas kön eller relation till gärningspersonen.

Antisemitiska hatbrott

I detta avsnitt redovisas de 170 polisanmälda brott från 2020 som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla ett antisemitiskt hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som har hatbrottsmarkerats av polisen.

Antisemitism är ett mångfacetterat begrepp som täcker in strukturer av fientliga uppfattningar och myter om judar samt negativa attityder mot den judiska befolkningen. Även om antisemitism kan ta sig uttryck som fientlighet mot judendom som religion, är det sällan religionen i sig som står i fokus för fientligheten, utan föreställningar om judar som folkgrupp.⁷¹

Ibland kopplas antisemitism samman med uttryck för nazistisk ideologi – det är inte ovanligt att antisemitism uttrycks genom t.ex. klottrade hakkors⁷² – men det är bara en del av en komplex bild. Antisemitism existerade före nazismen och i dag diskuteras snarare hur olika former av antisemitism, med skilda historiska och ideologiska rötter, existerar parallellt. Som exempel kan nämnas kristen antijudaism, islamistisk antijudaism, antisemitism relaterad till Förintelsen och antisemitism relaterad till staten Israel. Vanligt förekommande i traditionella historiskt rotade antisemitiska motiv är negativa stereotyper, beskyllningar och föreställningar om judisk makt samt om judar som omoraliska och giriga.⁷³ Det är inte ovanligt att antisemitism aktiveras av exempelvis ekonomisk, politisk eller social oro, eller av händelseutvecklingar i konflikten mellan Israel och Palestina.⁷⁴ I det sammanhanget är det viktigt att skilja på när en stat kritiseras för sin politik, vilket inte bedöms vara hatbrott, och när händelser tar sig antisemitiska uttryck som är riktade mot den judiska folkgruppen.

I denna rapport definieras antisemitiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om judar och judendom.

⁷¹ Brå 2019a.

⁷² Se avsnittet om ospecificerade hatbrott i kapitel 4, för en diskussion om hur klottrade hakkors och andra nazistiska yttringar har bedömts i hatbrottsstatistiken.

⁷³ Bachner och Bevelander 2021.

⁷⁴ Se Bachner 1999 och Bachner och Bevelander 2021.

Exempel på polisanmälda antisemitiska hatbrott

- Affischer som innehöll antisemitiska budskap hade blivit uppsatta på allmän plats.
- En man som gjort sig känd för att tidigare ha uttryckt sig antisemitiskt uttryckte missaktning för judar i flera twitterinlägg och skrev att de borde utrotas.
- En kvinna har blivit hotad och förolämpad via sociala medier. Någon har skrivit att hon är en "smutsig jude".
- En man blev förföljd och hotad av en yngre man på gatan nära sin synagoga. Målsäganden uppger att han är jude och att den yngre mannen provocerats av det.

Brottskategori

Brottsstrukturen för antisemitiska hatbrott skiljde sig åt från den struktur som kunde ses i majoriteten av de andra motiven. Tabell 6.2 visar att 52 procent av huvudbrotten med antisemitiskt motiv 2020 utgjordes av hets mot folkgrupp – en större andel än bland något av de övriga identifierade hatbrottsmotiv som särredovisas i denna rapport. Som jämförelse kan nämnas att motsvarande andel av samtliga hatbrottsmotiv sammantaget var 23 procent. Vid hets mot folkgrupp med antisemitiskt motiv handlade brotten ofta om generellt hatfulla eller nazistiska meddelanden om judar, som ofta uttrycktes på internet och allmän plats. Gärningspersonen var oftast okänd, men även kända nazistiska organisationer framgick som avsändare i flera fall, exempelvis på klistermärken i offentliga miljöer. Näst efter hets mot folkgrupp var de vanligaste brottskategorierna olaga hot (15 procent) samt klotter och skadegörelse (11 procent). Ofredande, som är den vanligaste brottskategorin i de flesta andra hatbrottsmotiv, utgjorde 10 procent av anmälningarna med antisemitiskt motiv.

Tabell 6.2. Polisanmälda brott med antisemitiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	0	0
Hets mot folkgrupp	89	52
Klotter och skadegörelse	19	11
Misshandel	3	2
Ofredande	17	10
Olaga diskriminering	0	0
Olaga hot	25	15
Ärekränkning	13	8
Övriga brott	4	2
Totalt	170	100

Brottsplats

Bland polisanmälningarna med identifierade antisemitiska motiv 2020 var de vanligaste brottsplatserna sociala medier (16 procent) följt av allmän plats (15 procent) och chatt, sms och telefon (14 procent), vilket framgår av tabell 6.3. Sociala medier var en vanligare brottsplats vid de antisemitiska hatbrotten än vid något annat motiv. Detta hänger ihop med att en stor andel av de antisemitiska hatbrotten är hets mot folkgrupp – en brottstyp som till stor del sker på internet. Av de anmälda antisemitiska hatbrotten skedde 8 procent på en religiös plats, vilket är en markant större andel än motsvarande andel av samtliga hatbrott (2 procent) och en ungefär lika stor andel som vid hatbrotten mot religiösa grupper sammantaget (9 procent).

Tabell 6.3. Polisanmälda brott med antisemitiska motiv efter brottsplats, 2020.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	26	15
Arbetsplats	17	10
Bar, kafé och restaurang	2	1
Butik och serviceställe	2	1
Chatt, sms och telefon	24	14
Hem	17	10
Internet (övrigt)	11	6
Media	0	0
Myndigheter och samhällsservice	3	2
Offentliga transportmedel	5	3
Religiös plats	14	8
Skola	13	8
Sociala medier	28	16
Övrig plats	4	2
Uppgift saknas	4	2
Totalt	170	100

De utsattas kön

Bland de anmälda brotten med antisemitiskt hatbrottsmotiv 2020 var den utsatta en man i 22 procent av anmälningarna och en kvinna i 16 procent av dem (tabell 6.4). I 59 procent av anmälningarna var det ingen fysisk person som utsattes direkt. Detta förklaras av att en stor del av de antisemitiska hatbrotten utgjordes av hets mot folkgrupp och klotter, brottstyper där det ofta inte finns någon fysisk person som är målsägande.

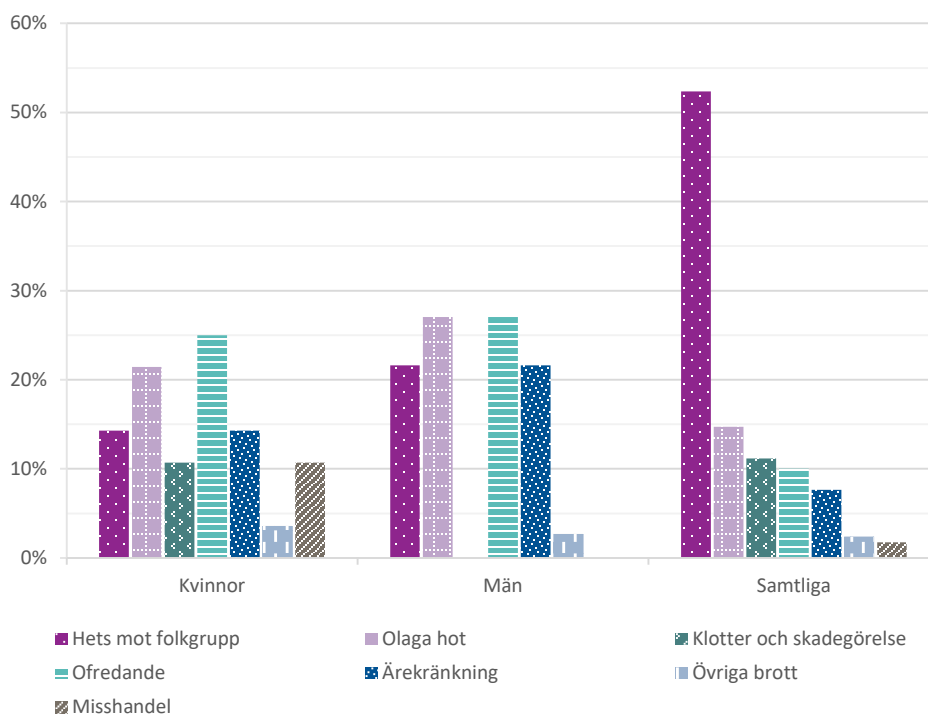
Tabell 6.4. Polisanmälda brott med antisemitiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	28	16
Män	37	22
Olika kön	4	2
Okänt	0	0
Ej fysisk person*	101	59
Totalt	170	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Vid de anmälda antisemitiska hatbrotten var det en relativt liten andel anmälningar där den utsatta var en kvinna eller en man. De flesta anmälda antisemitiska hatbrotten riktade sig nämligen inte mot en fysisk person, vilket hänger ihop med den stora andelen brott som utgjordes av hets mot folkgrupp. Av de brott som riktade sig mot en fysisk person var ofredande och olaga hot vanligast, såväl mot kvinnor som mot män, följt av ärekränkning och hets mot folkgrupp (figur 6.1).

Figur 6.1. Fördelning av brottskategorier för antisemitiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män,

av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

Olaga diskriminering samt frihets- och integritetsbrott inkluderas inte i figuren, eftersom inga sådana antisemitiska hatbrott identifierades år 2020. I kategorin *Män* identifierades inga anmälda antisemitiska hatbrott om misshandel, klotter eller skadegörelse år 2020.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

I 24 procent av anmälningarna var gärningspersonen okänd för den utsatta. Det var därmed den vanligaste relationen till gärningspersonen bland brott som riktades mot en specifik person, grupp eller verksamhet (tabell 6.5). Det var mycket vanligt att relationen mellan gärningsperson och utsatt bedömdes som ej relevant (54 procent), vilket förklaras av att brottet hets mot folkgrupp är mycket vanligt vid antisemitiska hatbrott, och att det inte förutsätter en fysisk person som målsägande.

Tabell 6.5. Polisanmälda brott med antisemitiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	1	1
Släkt	0	0
Vänner/bekanta	7	4
Kollega	0	0
Skolkamrat	0	0
Granne	4	2
Känd person/grupp	14	8
Okänd person	40	24
Kund/klient till den utsatta	1	1
Serviceperson till den utsatta	7	4
Uppgift saknas	5	3
Ej relevant*	91	54
Totalt	170	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

Islamofobiska hatbrott

I detta avsnitt redovisas de 328 polisanmälda brott från 2020 som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla ett islamofobiskt hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som har hatbrottsmarkerats av polisen.

Begreppet islamofobi är omdiskuterat och har kritiserats för att för snävt indikera enbart en fiendtlighet mot religionen islam och på så vis exkludera de antimuslimska strömningar som begreppet också avser. Trots att fiendtlighet mot religionen islam utgör en väsentlig del av islamofobi, omfattar begreppet även strukturer av negativa attityder, fiendliga uppfattningar och föreställningar om muslimska grupper.⁷⁵

Muslimer i Sverige är en heterogen folkgrupp med rötter i både olika delar av världen och olika delar av religionen islam. Islamofobi riktas således både mot religiösa och sekulära muslimer och mot representanter för dem. Likt alla hatbrott som riktar sig mot religiösa grupper, kan även islamofobiska hatbrott vara ett uttryck för hat och främlingsfiendtlighet mot både folkgrupper, kultur och religion.

I denna rapport definieras islamofobiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om muslimer och islam.

Exempel på polisanmälda islamofobiska hatbrott

- En kvinna gick med sina två barn till förskolan. En äldre kvinna gick förbi dem och sa "Åk hem, din terrorist, jag är trött på såna som ni". Hon tror detta beror på att hon bar slöja.
- Utanför en skola med muslimsk profil går det ofta förbi en man som brukar skrika åt eleverna att åka hem och att det inte ska bli något kalifat här.
- Ett brev innehållandes vitt pulver och en lapp där det stod "bort med islam" skickades till en moské.
- En man blev hotad av en klient som var missnöjd med ett beslut som målsägande utfärdat. Mannen kallade målsägande för "Talibanjävel" och sa att han borde skickas hem till öknen i en kista.

Brottskategori

De vanligaste brottskategorierna bland huvudbrotten med islamofobiska motiv var ofredande (32 procent), hets mot folkgrupp (23 procent) och olaga

⁷⁵ Forum för levande historia 2011.

hot (20 procent), vilket framgår av tabell 6.6. Denna brottsstruktur liknade genomsnittet bland samtliga motiv. Jämfört med anmälda hatbrott mot andra religiösa grupper (antisemitiska och kristofobiska) var dock ofredande och ärekränkning vanligare bland de islamofobiska hatbrotten, medan klotter och skadegörelse var mindre vanligt.

Tabell 6.6. Polisanmälda brott med islamofobiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	1	0
Hets mot folkgrupp	75	23
Klotter och skadegörelse	17	5
Misshandel	16	5
Ofredande	104	32
Olaga diskriminering	4	1
Olaga hot	65	20
Ärekränkning	41	13
Övriga brott	5	2
Totalt	328	100

Brottsplats

Bland de hatbrottsmarkerade polisanmälningarna med identifierade islamofobiska motiv 2020 var de vanligaste brottsplatserna i den utsattas hem eller i anslutning till det (19 procent), följt av allmän plats (17 procent) och arbetsplats (12 procent); se tabell 6.7. Detta är i linje med fördelningen av brottsplatser bland samtliga motiv. Totalt 7 procent av de anmälda brotten skedde på en religiös plats, vilket utgör en större andel än bland samtliga hatbrottsmotiv sammantaget (2 procent) men en något mindre andel än bland alla hatbrottsmotiv mot religiösa grupper (9 procent). Den andel av de anmälda islamofobiska brotten som skedde i skolmiljö var relativt liten (3 procent) jämfört med motsvarande andel av samtliga motiv sammantaget (10 procent).

Tabell 6.7. Polisanmälda brott med islamofobiska motiv efter brottsplats, 2020.

Plats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	57	17
Arbetsplats	39	12
Bar, kafé och restaurang	3	1
Butik och serviceställe	8	2
Chatt, sms och telefon	30	9
Hem	62	19
Internet (övrigt)	6	2
Media	0	0

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

Plats	Antal	Andel (%)
Myndigheter och samhällsservice	8	2
Offentliga transportmedel	15	5
Religiös plats	22	7
Skola	10	3
Sociala medier	33	10
Övrig plats	23	7
Uppgift saknas	12	4
Totalt	328	100

De utsattas kön

Bland de anmälda brotten med islamofobiskt hatbrottsmotiv 2020 var den utsatta en kvinna i 38 procent av anmälningarna och en man i 22 procent av anmälningarna (tabell 6.8). I 31 procent av anmälningarna var brottet inte riktat direkt mot en fysisk person. Det islamofobiska hatbrottsmotivet var ett av få där den utsatta oftare var kvinna än man. Tidigare studier har visat att synlighet, såsom olika former av religiös klädsel, kan trigga islamofobiska hatbrott,⁷⁶ vilket kan vara en del av förklaringen till kvinnors överrepresentation bland utsatta vid de anmälda islamofobiska hatbrotten.

Tabell 6.8. Polisanmälda brott med islamofobiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	126	38
Män	72	22
Olika kön	23	7
Okänt	4	1
Ej fysisk person*	103	31
Totalt	328	100

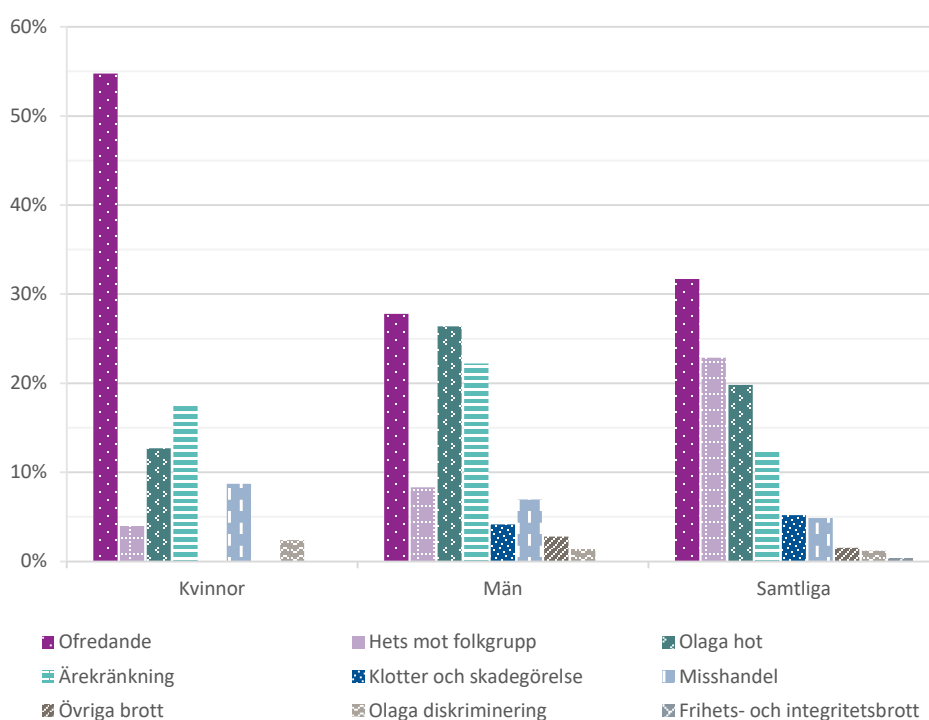
* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Bland de anmälda hatbrott där den utsatta var en kvinna var ofredande i särklass vanligast och utgjorde 55 procent av alla anmälningar (figur 6.2). Ofredandena varierade mycket i karaktär och omfattning, men inkluderade bland annat incidenter där utsatta personer fått brända exemplar av Koranen postade till sig, incidenter med verbala och fysiska trakasserier såsom knuffar eller tillmälen som ”jävla muslim”, samt incidenter där gärningspersonen spottat mot den utsatta. Efter ofredanden var ärekränkning (17 procent) och olaga hot (13 procent) de vanligaste brottskategorierna som drabbade kvinnor. För män var ofredande inte lika vanligt som för kvinnor, även om

⁷⁶ Brå 2021b.

det även för männen var den vanligaste brottskategorin (28 procent). Näst vanligast var olaga hot (26 procent) och ärekränkning (22 procent). I majoriteten av de brott som avsåg hets mot folkgrupp (23 procent av samtliga islamofobiska hatbrott) var den utsatta inte en fysisk person, vilket förklarar varför andelen var så pass mycket större bland samtliga islamofobiska hatbrott än bland islamofobiska hatbrott där de utsatta var kvinnor respektive män.

Figur 6.2. Fördelning av brottskategorier för islamofobiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

Det enda identifierade frihets- och integritetsbrott med islamofobiskt motiv riktades mot flera personer av olika kön, som inte särredovisas i figuren (men ingår i kategorin *Samtliga*). I kategorin *Kvinnor* identifierades inga anmälda hatbrott i brottskategorierna klotter och skadegörelse samt övriga brott.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Den vanligaste gärningspersonen var, liksom vid de flesta övriga hatmotiven, en för den utsatta okänd person (40 procent); se tabell 6.9. Vid det islamofobiska motivet var andelen däremot större än vid de andra

hatbrottsmotiven mot religiösa grupper, och även större än vid de främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten. Det var även relativt vanligt att gärningspersonen var en granne (11 procent) till den utsatta, jämfört med vid andra motiv.

Tabell 6.9. Polisanmälda brott med islamofobiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	3	1
Släkt	3	1
Vänner/bekanta	2	1
Kollega	6	2
Skolkamrat	5	2
Granne	35	11
Känd person/grupp	26	8
Okänd person	132	40
Kund/klient till den utsatta	21	6
Serviceperson till den utsatta	11	3
Uppgift saknas	9	3
Ej relevant*	75	23
Totalt	328	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

Kristofobiska hatbrott

I detta avsnitt redovisas de 73 anmälda brott från 2020 som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla ett kristofobiskt hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som har hatbrottsmarkerats av polisen.

Kristna i Sverige är en heterogen grupp med olika inriktningar och traditioner. Bland dessa återfinns bland annat lutherska, katolska, ortodoxa och frikyrkliga trossamfund. Typ och omfattning av religiositet och religiösa uttryck skiljer sig åt både inom och mellan dessa inriktningar.⁷⁷ Bland kristofobiska hatbrott ingår hatbrottsmotiv riktade mot alla religiösa inriktningar och samfund inom kristendomen. Ett kristofobiskt hatbrott behöver dock inte vara riktat mot en troende person, utan det är gärningspersonens motiv som bedöms. Även allmänna tillmälen som ”jävla kristen” kan räknas som ett kristofobiskt hatbrott, eftersom detta kan anses nedsättande för gruppen kristna generellt.

Klotter eller skadegörelse på kyrkor, församlingshem eller begravningsplatser är vanligt, men för att ett sådant anmält brott ska bedömas som hatbrott krävs antingen en kristofobisk kontext (exempelvis upp-och-nervända kors eller slagord) eller att klottrets eller skadegörelsens omfattning och omständigheterna i övrigt skapar misstanke om att målet inte är slumpmässigt valt.

I denna rapport definieras kristofobiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om kristna och kristendom.

Exempel på polisanmälda kristofobiska hatbrott

- Hakkors hade klottrats på två dörrar i en kyrka.
- En målsägande blev nerslagen av en okänd man som sa till honom att han borde skämmas som är kristen. Målsäganden tror att det beror på att han kommer från ett land där nästan alla är muslimer.
- En kyrkport blev vandaliserad genom att någon ristat och eldat på den. En bensindunk hittades på platsen.
- En bekant skrev på Instagram till den utsatta kvinnan att hon är dum i huvudet som konverterat till kristendom. Den bekanta sa sig vilja kontakta kvinnans alla släktingar och berätta om henne.

⁷⁷ Willander och Stockman 2020.

Brottskategori

Brottsstrukturen för kristofobiska hatbrott 2020 skiljde sig från den struktur som kan ses i många av de andra motiven. De vanligaste brottstyperna bland de kristofobiska hatbrotten var olaga hot (42 procent), följt av klotter och skadegörelse (22 procent) samt hets mot folkgrupp (14 procent), vilket framgår av tabell 6.10. Både olaga hot och klotter och skadegörelse var vanligare bland de kristofobiska hatbrotten än bland brott med andra hatmotiv, medan ofredande (8 procent) och ärekränkning (4 procent) var mindre vanligt än vid övriga motiv.

Tabell 6.10. Polisanmälda brott med kristofobiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	2	3
Hets mot folkgrupp	10	14
Klotter och skadegörelse	16	22
Misshandel	3	4
Ofredande	6	8
Olaga diskriminering	0	0
Olaga hot	31	42
Ärekränkning	3	4
Övriga brott	2	3
Totalt	73	100

Brottsplats

Den vanligaste brottsplatsen bland de anmälda kristofobiska hatbrotten var en religiös plats (30 procent); se tabell 6.11. Dessa anmälningar bestod i huvudsak av klottrade hakkors och annan skadegörelse, som krossade rutor. Digitala hatbrott var även vanliga – chatt, sms och telefon (19 procent), sociala medier (12 procent) och övriga internet (1 procent) utgjorde tillsammans lite mindre än en tredjedel av anmälningarna. Utmärkande för de kristofobiska hatbrotten var just religiös plats och chatt, sms och telefon – båda kategorierna utgjorde större andelar vid det kristofobiska motivet än vid de flesta andra motiv. En förhållandevis liten andel brott skedde i den utsattas hem eller i anslutning till det (11 procent) och på allmän plats (8 procent) i jämförelse med övriga motiv.

Tabell 6.11. Polisanmälda brott med kristofobiska motiv efter brottsplats, 2020.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	6	8
Arbetsplats	2	3
Bar, kafé och restaurang	1	1
Butik och serviceställe	0	0
Chatt, sms och telefon	14	19
Hem	8	11
Internet (övrigt)	1	1
Media	0	0
Myndigheter och samhällsservice	3	4
Offentliga transportmedel	2	3
Religiös plats	22	30
Skola	3	4
Sociala medier	9	12
Övrig plats	0	0
Uppgift saknas	2	3
Totalt	73	100

De utsattas kön

I 14 procent av de anmälda brotten med kristofobiska hatbrottsmotiv 2020 var den utsatta en kvinna och i 42 procent en man (tabell 6.12). I 10 procent av anmälningarna utsattes personer av olika kön samtidigt. Ungefär en tredjedel (33 procent) av anmälningarna gällde brott som inte riktades direkt mot en fysisk person.

Tabell 6.12. Polisanmälda brott med kristofobiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

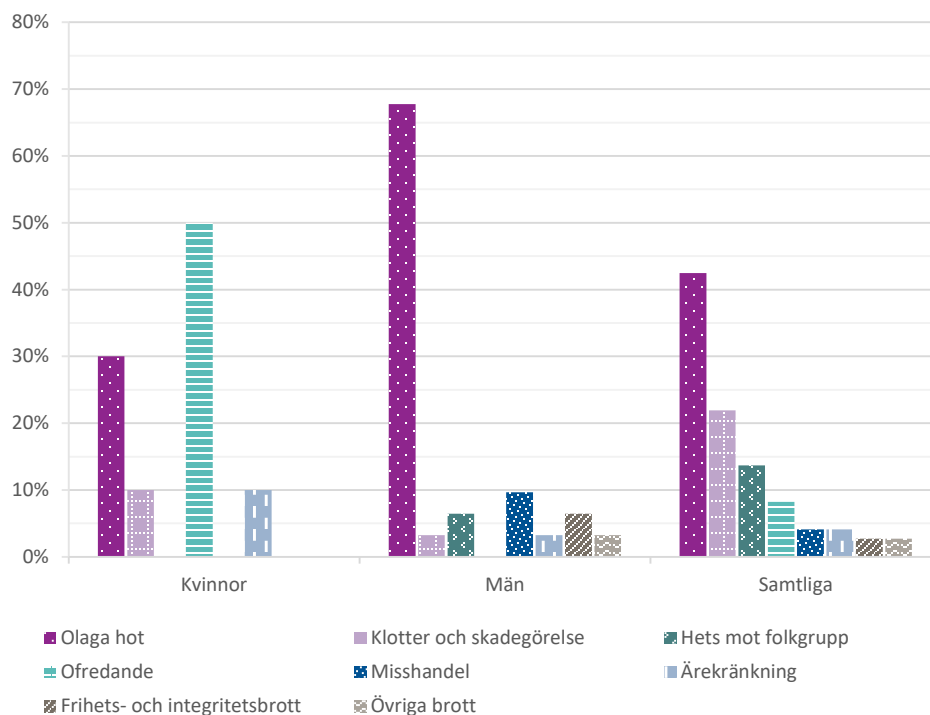
Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	10	14
Män	31	42
Olika kön	7	10
Okänt	1	1
Ej fysisk person*	24	33
Totalt	73	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Av de anmälda brotten med identifierat kristofobiskt motiv där den utsatta var en kvinna var 50 procent ofredanden och 30 procent olaga hot (figur 6.3). Ärekränkning samt klotter och skadegörelse förekom i 10 procent vardera. Bland utsatta män var olaga hot (68 procent) den i särklass vanligaste brottskategorin. Den stora andelen olaga hot bestod till stor del av hot via digitala plattformar mot män som konverterat till kristendomen.

Klotter och skadegörelse var betydligt vanligare bland samtliga kristofobiska hatbrott än mot kvinnor respektive män. Dessa brott handlade exempelvis om klottrade hakkors på kyrkofasader och krossade fönsterrutor på församlingslokaler.

Figur 6.3. Fördelning av brottskategorier för kristofobiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

Olaga diskriminering inkluderas inte i figuren eftersom inga sådana kristofobiska hatbrott identifierades år 2020. I kategorin *Kvinnor* identifierades inga anmälda kristofobiska brott i brottskategorierna frihets- och integritetsbrott, misshandel, hets mot folkgrupp samt övriga brott. I kategorin *Män* identifierades inga anmälda brott i brottskategorin ofredande.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Den vanligaste gärningspersonen var en för den utsatta okänd person (32 procent); se tabell 6.13. Det var vanligare att gärningspersonen var en släkting (8 procent) eller vän/bekant (11 procent) till den utsatta bland anmälda kristofobiska hatbrott än bland anmälda hatbrott med något annat motiv. I dessa anmälda brott var det främst konvertiter som blivit utsatta.

Brotten klotter och skadegörelse var vanliga vid anmälda kristofobiska hatbrott. Dessa kräver inte en fysisk person som målsägande, vilket förklarar varför relationen mellan gärningsperson och utsatt i en fjärdedel av anmälningarna bedömdes som ej relevant.

Tabell 6.13. Polisanmälda brott med kristofobiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	1	1
Släkt	6	8
Vänner/bekanta	8	11
Skolkamrat	2	3
Granne	5	7
Känd person/grupp	8	11
Okänd person	23	32
Kund/klient till den utsatta	1	1
Serviceperson till den utsatta	0	0
Uppgift saknas	1	1
Ej relevant*	18	25
Totalt	73	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

7. Hbtqi-relaterade hatbrott

I detta kapitel redovisas polisanmälda brott som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla hbtqi-relaterade hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som upprättades 2020 och som har hatbrottsmarkerats av polisen. Först redovisas samtliga hbtqi-relaterade hatbrott, och efter det följer särredovisningar av homofobiska hatbrott respektive transfobiska hatbrott. Övriga hbtqi-relaterade polisanmälda hatbrott inkluderas i den totala statistiken över polisanmälda hatbrott, men särredovisas inte i ett eget kapitel.

Hbtqi-relaterade hatbrott riktar sig mot homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera identiteter och uttryck samt intersexpersoner.⁷⁸ En utsatt person måste emellertid inte faktiskt vara till exempel homosexuell eller transperson för att bli utsatt för ett homofobiskt eller transfobiskt hatbrott, utan det är gärningspersonens motiv som är utgångspunkten.

Det är inte alltid lätt att i polisanmälningar urskilja om det anmälda brottet motiverats av till exempel homofobi, transfobi eller en mer generell negativ attityd eller hat mot hbtqi-personer. Det är dessutom vanligt att dessa motiv överlappar och förekommer tillsammans. När det inte gått att tydligt urskilja homofobi eller transfobi, men det tydligt framgår att det anmälda brottet hade ett hbtqi-relaterat hatbrottsmotiv, har brottet kategoriserats som övriga hbtqi-relaterade hatbrott.

Samtliga hbtqi-relaterade hatbrott

År 2020 identifierades 429 anmälningar med totalt 471 hbtqi-relaterade hatbrottsmotiv (tabell 7.1). Skillnaden mellan 429 anmälningar och 471 hatbrottsmotiv beror på att det i vissa anmälningar framgick fler än ett hbtqi-relaterat hatbrottsmotiv i samma brott. I kategorin ingår homofobiska hatbrott (60 procent), transfobiska hatbrott (18 procent) samt övriga hbtqi-relaterade hatbrott (22 procent).

⁷⁸ För mer information om hbtqi-begreppet, se exempelvis RFSL:s begreppsordlista: <https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsordlista/>.

Tabell 7.1. Polisanmälda brott med identifierade hbtqi-relaterade motiv, 2020.

Motiv	Antal	Andel (%)
Hbtqi-relaterade hatbrott	471	100
Homofobiska	283	60
Transfobiska	84	18
Övriga hbtqi-relaterade	104	22

Tabellen visar antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

I denna rapport definieras hbtqi-relaterade hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om hbtqi-personer.

Exempel på polisanmälda hbtqi-relaterade hatbrott

- Två gärningspersoner stal en pride-flagga från ett arbetsrum på en skola och brände sedan upp flaggan intill skolbyggnaden.
- En ung tjej har under flera månader blivit trakasserad och ofredad för sin könsöverskridande identitet av två för henne kända personer.
- Målsäganden blev kallad "äcklig bög", mordhotad och misshandlad genom flera knytnävsslag i ansiktet av okända personer utanför ett serveringsställe.
- En okänd gärningsperson tände eld på en hög med böcker utanför ett bibliotek. Flera titlar var hbtqi-relaterade.

Övriga hbtqi-relaterade hatbrott

Bland de anmälda brotten identifierades 104 hbtqi-relaterade hatbrottsmotiv som inte var specifikt homo- eller transfobiska. En stor del av dessa var generella anti-hbtqi-relaterade hatbrott. I ett fåtal anmälningar kunde även ett bifobiskt motiv identifieras. En del av de övriga hbtqi-relaterade hatbrotten utgjordes även av anmälningar där det endast framgick att en person blev utsatt på grund av sin sexuella läggning. Då det inte helt säkert kan fastställas vilken sexuell läggning det handlar om, har anmälningar av denna typ kategoriserats som övriga hbtqi-relaterade.

Hot eller skadegörelse mot Prideevenemang och föreningar som är engagerade i hbtqi-frågor, likväl som skadegörelse och stöld av prideflaggor, har kategoriserats som övriga hbtqi-relaterade hatbrott i statistiken. Dessa typer av brott var de vanligast förekommande bland de övriga hbtqi-relaterade hatbrotten. Även om det går att anta att dessa brott präglas av hat mot inte bara homosexuella och transpersoner – som särredovisas i den här rapporten – utan även mot personer med andra icke-normativa sexuella

läggningar, könsöverskridande identiteter eller uttryck⁷⁹, kategoriseras de som övriga hbtqi-relaterade hatbrott, i syfte att renodla kategorierna homofobiska och transfobiska hatbrott. Det går således att anta att de homofobiska och transfobiska motiven i statistiken är i underkant av de faktiska antalen anmälda brott med dessa hatbrottsmotiv. De 104 identifierade övriga hbtqi-relaterade hatbrottsmotiven ingår i redovisningen av samtliga hbtqi-relaterade hatbrott nedan.

Brottskategori

Ofredande var det vanligaste huvudbrottet bland de hbtqi-relaterade hatbroten 2020 och utgjorde 26 procent av anmälningarna (tabell 7.2). Olaga hot förekom i 21 procent av anmälningarna, vilket var 6 procentenheter mer än genomsnittet för samtliga identifierade motiv bland de anmälda broten 2020. Efter olaga hot följde hets mot folkgrupp (13 procent), klotter och skadegörelse (11 procent), misshandel och ärekränkning (10 procent vardera).

Tabell 7.2. Polisanmälda brott med hbtqi-relaterade motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	10	2
Hets mot folkgrupp	56	13
Klotter och skadegörelse	46	11
Misshandel	44	10
Ofredande	110	26
Olaga diskriminering	7	2
Olaga hot	89	21
Ärekränkning	41	10
Övriga brott	26	6
Totalt	429	100

Brottsplats

Den vanligast brottsplatsen var i den utsattas hem eller i anslutning till det (19 procent), följt av allmän plats (18 procent), vilket framgår av tabell 7.3.

⁷⁹ En statlig utredning (SOU 2015:103) har föreslagit att "könsöverskridande identitet eller uttryck" bör ersättas med "könsidentitet eller könsuttryck" i syfte att inte framställa personer som avvikande för att de skiljer sig från de rådande normerna för det juridiska kön som tilldelats dem vid födseln. I denna rapport har begreppet "könsöverskridande identitet och uttryck" ändå på vissa platser fått kvarstå, eftersom det är så det straffrättsliga skyddet för transpersoner ännu definieras i de lagrum som ligger till grund för hatbrottsdefinitionen. I proposition 2017/18:59, *Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner*, har regeringen beaktat de problem som begreppet medför, men också motiverat varför begreppet könsöverskridande fortsatt används trots ovan nämnda reservationer.

De digitala hatbrotten – chatt, sms och telefon (16 procent), sociala medier (6 procent) samt övriga internet (1 procent) – utgjorde tillsammans knappt 24 procent av anmälningarna, vilket är 7 procentenheter mer än genomsnittet för samtliga anmälda hatbrott 2020. Dessa anmälningar rörde främst ofredanden från personer som var okända för den utsatta samt olaga hot från både närstående och okända personer.

Tabell 7.3. Polisanmälda brott med hbtqi-relaterade motiv efter brottsplats, 2020.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	76	18
Arbetsplats	30	7
Bar, kafé och restaurang	21	5
Butik och serviceställe	12	3
Chatt, sms och telefon	69	16
Hem	81	19
Internet (övrigt)	6	1
Media	1	0
Myndigheter och samhällsservice	12	3
Offentliga transportmedel	22	5
Religiös plats	4	1
Skola	37	9
Sociala medier	27	6
Övrig plats	17	4
Uppgift saknas	14	3
Totalt	429	100

De utsattas kön

Bland de anmälda brotten med identifierade hbtqi-relaterade motiv var den utsatta en kvinna i 24 procent av fallen (tabell 7.4), vilket var något mindre än motsvarande andel bland samtliga hatbrott (27 procent). Andelen utsatta män (54 procent) bland de hbtqi-relaterade hatbrotten var avsevärt större än motsvarande andel bland samtliga motiv sammantaget (38 procent). De anmälda brott som inte var riktade mot en fysisk person utgjorde 19 procent, vilket var 9 procentenheter mindre än motsvarande andel bland samtliga anmälda hatbrott.

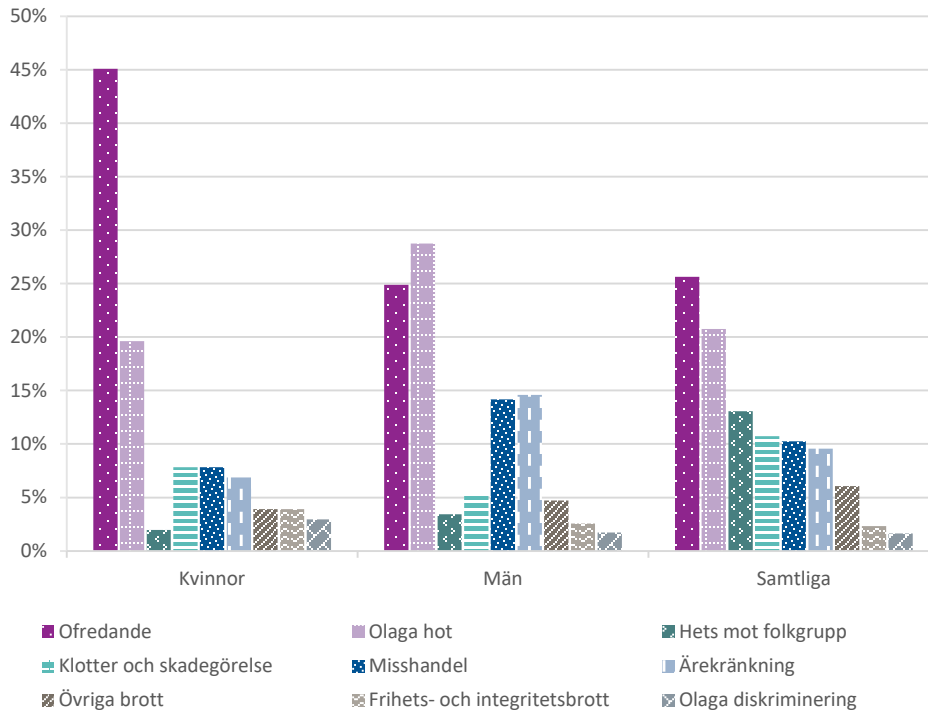
Tabell 7.4. Polisanmälda brott med hbtqi-relaterade motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	102	24
Män	233	54
Olika kön	11	3
Okänt	2	0
Ej fysisk person*	81	19
Totalt	429	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Figur 7.1 visar att ofredanden (45 procent) utgjorde den absolut vanligaste brottskategorin bland utsatta kvinnor, med stor marginal. Därefter följde olaga hot (20 procent). Mellan de resterande brottskategorierna var det sedan en relativt jämn fördelning. Bland utsatta män var olaga hot (29 procent) den vanligaste brottskategorin. Efter det följde ofredande (25 procent), ärekränkning (15 procent) och misshandel (14 procent). I majoriteten av brotten gällande hets mot folkgrupp (13 procent av samtliga hbtqi-relaterade hatbrott) var den utsatta inte en fysisk person, vilket förklarar varför andelen var så pass mycket större bland samtliga hbtqi-relaterade hatbrott än bland utsatta kvinnor och män.

Figur 7.1. Fördelning av brottskategorier för hbtqi-relaterade hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Den vanligaste gärningspersonen i de anmälda brotten med hbtqi-relaterade motiv var en person som för den utsatta var okänd (39 procent); se tabell 7.5. I 18 procent av anmälningarna bedömdes relationen som ej relevant, vilket oftast innebar att det inte fanns någon målsägande eller fysisk person som utsatts, och således ingen relation att koda. I 12 procent av anmälningarna var gärningspersonen någon som den utsatta kände till namn eller utseende, vilket är 4 procentenheter mer än genomsnittet för samtliga hatbrottsmotiv.

Tabell 7.5. Polisanmälda brott med hbtqi-relaterade motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	8	2
Släkt	19	4
Vänner/bekanta	19	4
Kollega	5	1
Skolkamrat	21	5
Granne	25	6
Känd person/grupp	52	12
Okänd person	166	39
Kund/klient till den utsatta	9	2
Serviceperson till den utsatta	14	3
Uppgift saknas	13	3
Ej relevant*	78	18
Totalt	429	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

Homofobiska hatbrott

I detta avsnitt redovisas de 283 polisanmälda brott från 2020 som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla ett homofobiskt hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som har hatbrottsmarkerats av polisen.

Lagtexten i straffskärpningsregeln⁸⁰ som kan tillämpas vid hatbrott pekar inte ut en viss sexuell läggning som föremål för hatbrott, utan tar sikte på att den som utsätts på grund av sin sexuella läggning, oavsett vilken, utsätts för ett hatbrott. De hatbrottsmotiv mot sexuella läggningar som återfanns bland polisanmälningarna var emellertid i princip uteslutande homofobiska och i ett fåtal fall bifobiska. Hatbrottsstatistiken visar att en minimal till icke-existerande del av de anmälda brotten med hatmotiv mot en sexuell läggning riktar sig mot heterosexualitet. År 2020 identifierades inga hatbrottsmarkerade anmälningar med ett heterofobiskt hatbrottsmotiv. För att belysa den faktiska brottsstrukturen särredovisas därför i det här kapitlet homofobiska hatbrott, istället för brottsmotiv mot sexuell läggning, i enlighet med straffskärpningsregeln.

I denna rapport definieras homofobiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om homosexuella.

Exempel på polisanmälda homofobiska hatbrott

- En högstadieskola har en Snapchat-grupp där en av medlemmarna använde flera homofoba uttryck samt skrev att homosexualitet är onaturligt och äckligt.
- En okänd gärningsperson hotade den utsatta och sa att homosexuella dödas i det land han kommer från.
- Två kvinnor fick sin Prideflagga stulen från porten, och homofobiska uttryck var klottrade på deras brevlåda.
- En ung man blev hotad och knuffad av sin pappa, som av religiösa skäl inte accepterar att hans son gillar killar.

Brottskategori

Bland de anmälda brotten med homofobiskt motiv var de vanligaste brottskategorierna bland huvudbrotten ofredande (25 procent), olaga hot (22 procent) och hets mot folkgrupp (13 procent); se tabell 7.6. Misshandel (11 procent) och olaga hot (22 procent) var vanligare bland de homofobiska

⁸⁰ Brottsbalken 29 kap. 2 § punkt 7.

hatbrotten än motsvarande andelar för samtliga motiv sammantaget (9 respektive 15 procent). Dessa brott varierade i karaktär och inkluderade allt från hot om våld till mordhot och grov misshandel. Den utsatta var oftast en man och gärningspersonen var oftast okänd för den utsatta i dessa anmälda brott.

Tabell 7.6. Polisanmälda brott med homofobiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	7	2
Hets mot folkgrupp	37	13
Klotter och skadegörelse	25	9
Misshandel	31	11
Ofredande	71	25
Olaga diskriminering	5	2
Olaga hot	62	22
Ärekränkning	31	11
Övriga brott	14	5
Totalt	283	100

Brottsplats

De vanligaste brottsplatserna var allmän plats (20 procent) och i den utsattas hem eller i anslutning till det (18 procent); se tabell 7.7. Chatt, sms och telefon (16 procent), sociala medier (7 procent) och övriga internet (1 procent) utgjorde tillsammans nästan en fjärdedel av de anmälda homofobiska hatbrotten, vilket är en större andel än det sammanlagda genomsnittet för dessa tre kategorier bland samtliga motiv (17 procent). Bar, kafé och restaurang (6 procent) utgjorde en dubbelt så stor andel av de homofobiska motiven som motsvarande andel för samtliga motiv.

Tabell 7.7. Polisanmälda brott med homofobiska motiv efter brottsplats, 2020.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	57	20
Arbetsplats	21	7
Bar, kafé och restaurang	16	6
Butik och serviceställe	7	2
Chatt, sms och telefon	44	16
Hem	51	18
Internet (övrigt)	2	1
Media	1	0
Myndigheter och samhällsservice	8	3
Offentliga transportmedel	17	6
Religiös plats	2	1

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Skola	22	8
Sociala medier	21	7
Övrig plats	5	2
Uppgift saknas	9	3
Totalt	283	100

De utsattas kön

I majoriteten av de anmälda brotten med homofobiskt motiv 2020 var den utsatta en man (64 procent); se tabell 7.8. I 18 procent av anmälningarna var den utsatta en kvinna. I 15 procent av anmälningarna var ingen fysisk person direkt utsatt; dessa anmälningar bestod nästan uteslutande av homofobiskt klotter och hets mot folkgrupp riktat mot homosexuella.

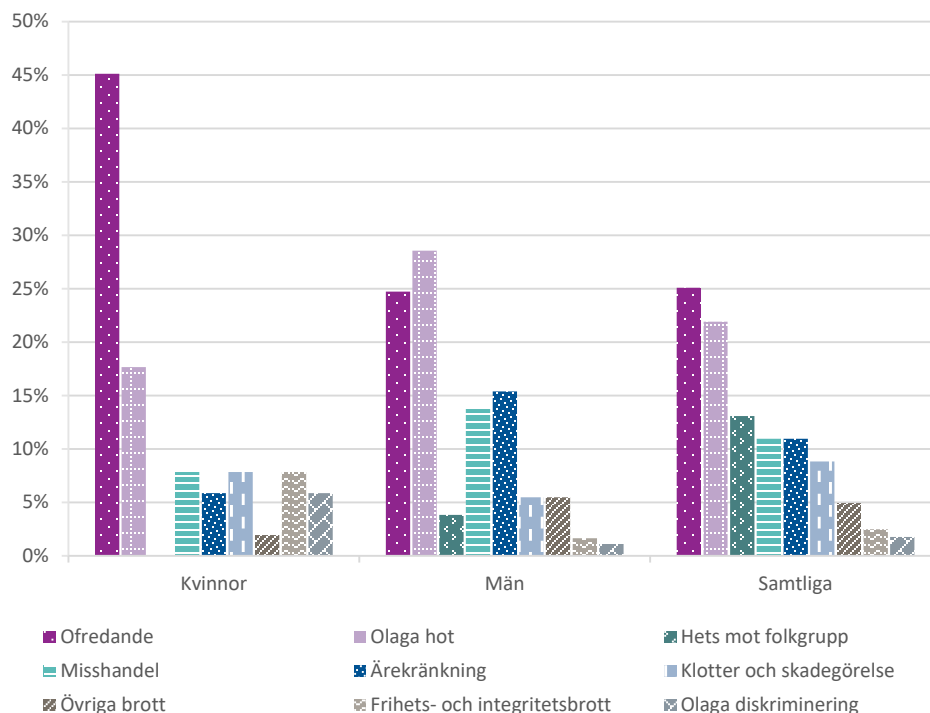
Tabell 7.8. Polisanmälda brott med homofobiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	51	18
Män	182	64
Olika kön	7	2
Okänt	1	0
Ej fysisk person*	42	15
Totalt	283	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Bland de anmälda brotten var ofredande (45 procent) den vanligaste brottskategorin bland utsatta kvinnor, följt av olaga hot (18 procent); se figur 7.2. Bland utsatta män var ordningen omvänd; vanligast var olaga hot (29 procent), följt av ofredande (25 procent). Bland män var ärekränkning (15 procent) och misshandel (14 procent) vanligare än bland utsatta kvinnor. I majoriteten av brotten gällande hets mot folkgrupp (13 procent av samtliga homofobiska hatbrott) var den utsatta inte en fysisk person, vilket förklarar varför andelen är så pass mycket större bland samtliga homofobiska hatbrott än bland utsatta kvinnor och män.

Figur 7.2. Fördelning av brottskategorier för homofobiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar samtliga anmälningar oavsett den utsatta personens kön (utsatta kvinnor, män, av olika kön, av okänt kön) samt anmälningar om hatbrott som inte var riktade mot en fysisk person.

I kategorin *Kvinnor* identifierades inga anmälda homofobiska brott i brottskategorin hets mot folkgrupp år 2020.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Tabell 7.9 visar att den vanligaste gärningspersonen var en för den utsatta okänd person (41 procent), vilket är i linje med brottsstrukturen bland samtliga motiv avseende relation mellan gärningspersonen och den utsatta. Andelen hatbrott där gärningspersonen var en känd person eller grupp för den utsatta (13 procent) var större vid det homofobiska motivet än genomsnittet för samtliga hatbrott (8 procent). Detsamma gällde när gärningspersonen var en släkting eller vän/bekant (4 procent vardera, jämfört med 2 procent vardera bland samtliga motiv).

Tabell 7.9. Polisanmälda brott med homofobiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	3	1
Släkt	12	4
Vänner/bekanta	12	4
Kollega	4	1
Skolkamrat	14	5
Granne	18	6
Känd person/grupp	37	13
Okänd person	117	41
Kund/klient till den utsatta	9	3
Serviceperson till den utsatta	10	4
Uppgift saknas	7	2
Ej relevant*	40	14
Totalt	283	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

Transfobiska hatbrott

I detta avsnitt redovisas de 84 polisanmälda brott från 2020 som i enlighet med Brås definition har bedömts innehålla ett transfobiskt hatbrottsmotiv. Statistiken bygger på polisanmälningar som har hatbrottsmarkerats av polisen.

Transperson är ett paraplybegrepp för dem som inte identifierar sig med, eller följer rådande normer för, sitt tilldelade juridiska kön. Begreppet innefattar både könsidentitet (det biologiska kön som personen upplever sig ha) och könsuttryck (det sociala kön som personen ikläder sig).⁸¹ Det är alltså personer som har en könsidentitet eller ett könsuttryck som helt, delvis eller tidvis skiljer sig från normen om hur en man eller kvinna förväntas vara. Med begreppet åsyftas inte någon sexuell läggning.⁸²

Endast händelser där beskrivningen i fritexten gör det möjligt att särskilja det transfobiska motivet från andra eller generella hbtqi-relaterade hatbrottsmotiv bedöms som transfobiska hatbrott i statistiken. Det är inte ovanligt att en gärningsperson kallar en transperson för nedsättande homofobiska uttryck, eller på annat sätt visar ringaktning, som om transpersonen vore homosexuell för att den inte följer gärningspersonens förväntade norm avseende könsidentitet eller könsuttryck. Framgår det då inte i anmälan att det var den utsattas normbrytande könsidentitet eller könsuttryck som motiverade gärningen bedöms händelsen som homofobisk. Det är därför troligt att en del transfobiska händelser ingår i redovisningen av homofobiska hatbrott eller övriga hbtqi-relaterade hatbrott.

I denna rapport definieras transfobiska hatbrott på följande vis:

Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om transpersoner.

⁸¹ Darj och Nathorst-Böös 2008.

⁸² Se RFSL 2021.

Exempel på polisanmälda transfobiska hatbrott

- Målsäganden genomgår en könsbekräftande behandling. Hennes kusins make sprider elaka rykten om henne till resten av släkten där han påstår att hon är pedofil och våldtäktsman.
- En elev har blivit utsatt för återkommande trakasserier i form av klotter på sitt skåp och transfobiska kommentarer från andra elever.
- Ett par har fått hem ett brev från okänd person där det står att de är äckliga och att om de fortsätter "leva fel" kommer de råka illa ut. Den ena personen i paret genomgår en könsbekräftande behandling som man.
- En person blev kallad för transfobiska uttryck samtidigt som gärningspersonen måttade slag i luften mot den utsatta.

Brottskategori

Den vanligaste brottskategorin bland huvudbrotten med transfobiskt motiv var ofredande (38 procent), följt av olaga hot (20 procent); se tabell 7.10. Båda dessa brottskategorier var vanligare än genomsnittet för samtliga anmälda hatbrott (25 respektive 15 procent). Även frihets- och integritetsbrott (5 procent) förekom oftare vid det transfobiska motivet än genomsnittet för samtliga hatbrottsmotiv (1 procent). Dessa brott var bland annat olaga frihetsberövande och olaga integritetsintrång.

Tabell 7.10. Polisanmälda brott med transfobiska motiv efter brottskategori, 2020.

Brottskategori	Antal	Andel (%)
Frihets- och integritetsbrott	4	5
Hets mot folkgrupp	10	12
Klotter och skadegörelse	0	0
Misshandel	6	7
Ofredande	32	38
Olaga diskriminering	1	1
Olaga hot	17	20
Ärekränkning	10	12
Övriga brott	4	5
Totalt	84	100

Brottsplats

De vanligaste brottsplatserna var chatt, sms och telefon (25 procent), i den utsattas hem eller i anslutning till det (20 procent) samt allmän plats (12 procent); se tabell 7.11. Digitala hatbrott sticker här ut; tillsammans utgjorde chatt, sms och telefon (25 procent), sociala medier (7 procent) och övriga internet (2 procent) en dryg tredjedel av alla anmälda brott med transfobiskt

hatbrottsmotiv. Denna andel är ungefär dubbelt så stor som den genomsnittliga andelen digitala hatbrott bland samtliga motiv. De flesta av dessa brott var olaga hot och ofredanden och inkluderade bland annat hot om våld och upprepade kränkningar med transfobiskt språkbruk. Andelen anmälda transfobiska hatbrott som skedde på allmän plats (12 procent) samt i skolan (5 procent) var mindre än motsvarande andelar sett till samtliga motiv (20 respektive 10 procent).

Tabell 7.11. Polisanmälda brott med transfobiska motiv efter brottsplats, 2020.

Brottsplats	Antal	Andel (%)
Allmän plats	10	12
Arbetsplats	5	6
Bar, kafé och restaurang	5	6
Butik och serviceställe	2	2
Chatt, sms och telefon	21	25
Hem	17	20
Internet (övrigt)	2	2
Media	0	0
Myndigheter och samhällsservice	2	2
Offentliga transportmedel	4	5
Religiös plats	0	0
Skola	4	5
Sociala medier	6	7
Övrig plats	3	4
Uppgift saknas	3	4
Totalt	84	100

De utsattas kön

Bland de anmälda transfobiska hatbrotten var den utsatta en kvinna i 51 procent och en man i 36 procent av anmälningarna (tabell 7.12). Det kön som den utsatta själv angav kodades i första hand. Om den utsattas könsidentitet inte framgick kodades kön baserat på hur den utsatta benämndes i polisanmälan. Det går emellertid inte att utesluta att det i vissa polisanmälningar användes fel pronomen i beskrivningen av den utsatta. Det framgick inte i polisanmälningarna om den utsatta hade någon annan könsidentitet än kvinna eller man. Vid de anmälda transfobiska hatbrotten var det vanligare att den utsatta var en fysisk person än vid samtliga motiv sammantaget.

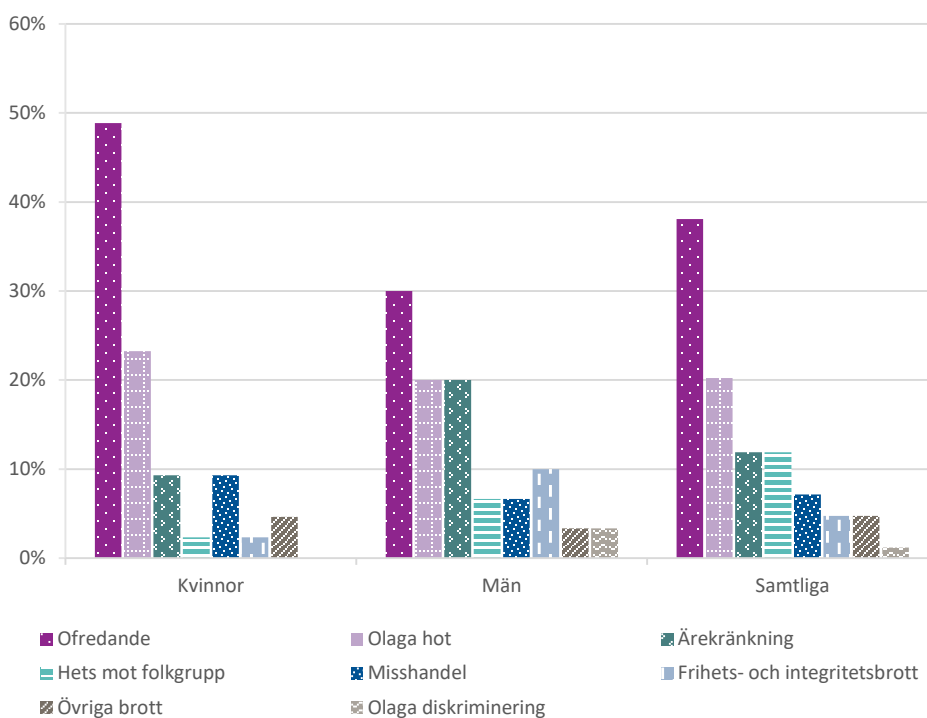
Tabell 7.12. Polisanmälda brott med transfobiska motiv efter den utsattas kön, 2020.

Kön	Antal	Andel (%)
Kvinnor	43	51
Män	30	36
Olika kön	4	5
Okänt	0	0
Ej fysisk person*	7	8
Totalt	84	100

* *Ej fysisk person* innebär att det antingen var en juridisk person som blev utsatt eller att det saknades en utsatt eller målsägande.

Bland de anmälda transfobiska hatbrotten mot kvinnor var ofredande (49 procent) vanligast, följt av olaga hot (23 procent), se figur 7.3. Även bland utsatta män var ofredande (30 procent) vanligast, följt av olaga hot och ärekränkning (20 procent vardera).

Figur 7.3. Fördelning av brottskategorier för transfobiska hatbrott efter den utsattas kön, 2020.

Kategorin *Samtliga* inkluderar anmälningar där de utsatta var kvinnor, män, av olika kön, okänt kön samt anmälningar där det inte fanns någon fysisk person som utsattes.

Klotter och skadegörelse inkluderas inte i figuren, eftersom inga sådana transfobiska hatbrott identifierades år 2020. I kategorin *Kvinnor* identifierades dessutom inga anmälda brott gällande olaga diskriminering.

Relation mellan gärningsperson och utsatt

Den vanligaste gärningspersonen vid det transfobiska motivet var en person som var okänd för den utsatta (43 procent), vilket framgår av tabell 7.13. Andelen som begicks av en för den utsatta känd person eller grupp (15 procent) var nästan dubbelt så stor som motsvarande andel sett till samtliga motiv. Dessa gärningspersoner var för den utsatta kända till namn eller utseende men inte bekanta. Andelen gärningspersoner som var en före detta partner (5 procent) eller släkting (7 procent) till den utsatta var större vid det transfobiska motivet än genomsnittet för samtliga motiv (1 respektive 2 procent).

Tabell 7.13. Polisanmälda brott med transfobiska motiv efter gärningspersonens relation till den utsatta, 2020.

Relation	Antal	Andel (%)
Gift/partner/sambo	0	0
Före detta partner	4	5
Släkt	6	7
Vänner/bekanta	2	2
Kollega	1	1
Skolkamrat	5	6
Granne	3	4
Känd person/grupp	13	15
Okänd person	36	43
Kund/klient till den utsatta	0	0
Serviceperson till den utsatta	5	6
Uppgift saknas	2	2
Ej relevant*	7	8
Totalt	84	100

* *Ej relevant* innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person.

8. Regional fördelning av hatbrott

I detta kapitel redovisas dels hur de hatbrottsmarkerade anmälningarna fördelar sig mellan Polismyndighetens sju regioner under 2020, dels hur de anmälda brotten fördelar sig mellan de kommungrupper där de skedde. För storstadskommunerna särredovisas även hatbrottsmotiv. Se tabell B1.2. i bilaga 1 för redovisning av antal hatbrottsmotiv i samtliga kommuner.

Polisregioner

Av de hatbrottsmarkerade anmälningarna med identifierade hatbrottsmotiv 2020 registrerades flest i region Stockholm (27 procent), följt av region Syd (21 procent) och region Väst (18 procent), vilket framgår av tabell 8.1. Även när hänsyn tas till skillnader i folkmängd hade region Stockholm flest hatbrottsmarkerade anmälningar (38 anmälningar per 100 000 invånare, medelfolkmängd), följt igen av region Syd (35 anmälningar per 100 000 invånare). Därefter följde region Nord (33 anmälningar per 100 000 invånare); se figur 8.1. Att nivåerna över hatbrottsmarkerade anmälningar skiljer sig åt mellan de olika regionerna kan exempelvis bero på faktiska skillnader i förekomsten av hatbrott, men också skillnader i förmåga att identifiera hatbrott, exempelvis på grund av att vissa polisregioner har särskilda hatbrottsgrupper och hatbrottsutredare⁸³, samt skillnader i anmälningsbenägenhet hos befolkningen.

Tabell 8.1. Hatbrottsmarkerade anmälningar med hatbrottsmotiv efter polisregion. Antal och andel, 2020.

Polisregion	Antal	Andel (%)
Region Bergslagen	245	7
Region Mitt	250	7
Region Nord	293	9
Region Stockholm	918	27
Region Syd	706	21
Region Väst	613	18
Region Öst	338	10
Hela landet*	3 398	100

* *Hela landet* inkluderar anmälningar registrerade hos Säpo, nationella operativa avdelningen (Noa) och avdelningen för särskilda utredningar, vilka tillsammans utgör 1 procent av anmälningarna.

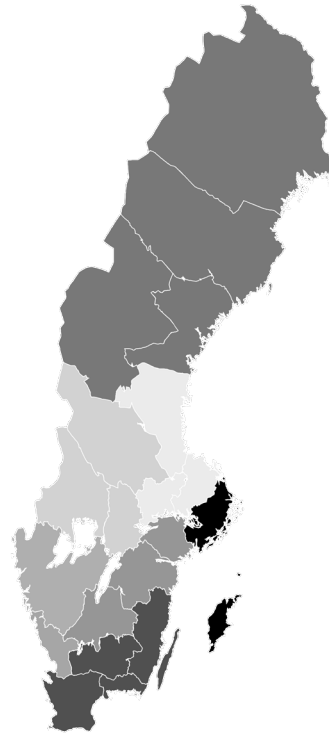
⁸³ Sedan 2015 finns etablerade grupper som utreder demokrati- och hatbrott i de tre storstadsregionerna Stockholm, Väst och Syd. Samma år etablerades även särskilda utredare med kompetens inom hatbrott i resterande regioner.

Figur 8.1. Hatbrottsmarkerade anmälningar med hatbrottsmotiv per 100 000 invånare efter polisregion, 2020.

	Region Stockholm	38
	Region Syd	35
	Region Nord	33
	Region Öst	30
	Region Väst	30
	Region Bergslagen	28
	Region Mitt	26

Antal per 100 000 baseras på länens medelfolkmängd 2020.

Siffror om medelfolkmängd är hämtade från SCB.

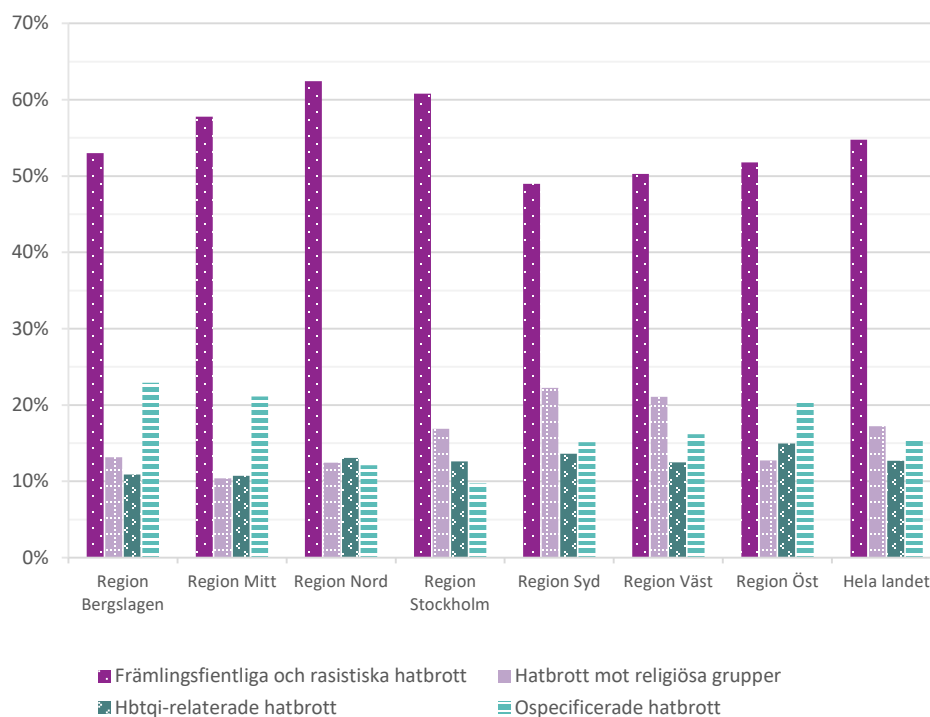

Fördelning av hatbrottsmotiv

Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott var de vanligaste hatbrotten inom alla polisregioner, och utgjorde mellan 49 och 62 procent av motiven i de hatbrottsmarkerade anmälningarna inom respektive region (figur 8.2). Störst var andelen i region Nord och Stockholm (62 respektive 61 procent).

Andelen hatbrott mot religiösa grupper var störst i region Syd (22 procent) följt av region Väst (21 procent). Andelen hbtqi-relaterade hatbrott var störst i region Öst och region Syd, där de utgjorde 15 respektive 14 procent av de identifierade hatbrottsmotiven. Se även tabell B1.1 i bilaga 1, för fördelningen av specifika motiv per polisregion.

Figur 8.2. Fördelning av hatbrottsmotiv bland hatbrottsmarkerade anmälningar, per polisregion, 2020.

Hela landet inkluderar anmälningar registrerade hos Säpo, nationella operativa avdelningen (Noa) och avdelningen för särskilda utredningar.

Figuren baseras på antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

Fördelning av brottskategorier

I de flesta polisregioner var den vanligast förekommande brottskategorin ofredande, som förekom i mellan 20 och 28 procent av huvudbrotten i de hatbrottsmarkerade anmälningarna (tabell 8.2). Hets mot folkgrupp utgjorde dock den vanligaste brottskategorin i region Öst (31 procent), region Mitt (28 procent) och region Bergslagen (27 procent). I region Nord var olaga hot nästan lika vanligt som ofredande (23 respektive 24 procent). Misshandel utgjorde också en något större kategori i region Nord än i övriga regioner (drygt 13 procent jämfört med 5–12 procent). I region Bergslagen var klotter och skadegörelse vanligare än i övriga regioner (19 procent jämfört med 8–12 procent).

Tabell 8.2 Fördelning (procent) av brottskategorier bland hatbrottsmarkerade anmälningar med hatbrottsmotiv, per polisregion, 2020.

Brottskategori	Region Bergslagen	Region Mitt	Region Nord	Region Stockholm	Region Syd	Region Väst	Region Öst	Hela landet*
Frihets- och integritetsbrott	0	2	1	1	1	1	0	1
Hets mot folkgrupp	27	28	18	18	25	22	31	23
Klotter och skadegörelse	19	8	8	11	10	12	9	11
Misshandel	9	10	13	12	5	7	9	9
Ofredande	20	22	24	24	27	28	28	25
Olaga diskriminering	2	2	0	2	1	1	1	1
Olaga hot	15	15	23	15	13	18	10	15
Årekränkning	7	10	9	15	15	8	9	12
Övriga brott	1	3	3	2	3	4	3	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100

* *Hela landet* inkluderar anmälningar registrerade hos Säpo, nationella operativa avdelningen (Noa) och avdelningen för särskilda utredningar.

Kommuner

Regionredovisningen ovan baseras på var brottet *registrerades*. Avsnittet om kommuner grundar sig i stället på uppgifter om var brottet *begicks*. Totalt identifierades 3 226 hatbrottsmotiv i anmälningarna på kommunnivå. I tabell B1.2 i bilaga 1 redovisas antal hatbrottsmotiv, samt antal hatbrottsmotiv per 100 000 invånare, för alla kommuner där minst fyra hatbrottsmotiv identifierats.⁸⁴

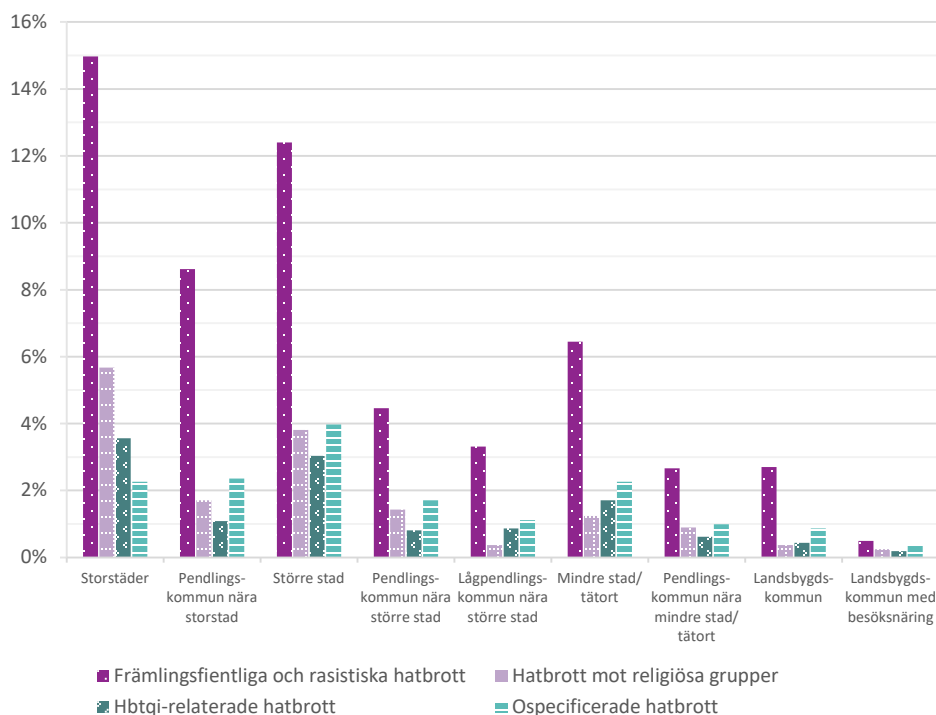
I figur 8.3 redovisas hur totalen av motiven hämtade från de hatbrottsmarkerade anmälningarna fördelar sig per motivgrupp⁸⁵ i olika typer av kommuner. De nio kommungrupperna är indelade efter bland annat befolkningsstorlek, pendlingsmönster och näringslivsstruktur.⁸⁶ I figuren, som visar andelar av samtliga anmälda hatbrott, framgår dels att fördelningen av motivgrupper inom kommungrupperna var relativt likartad mellan olika typer av kommuner, dels att den största andelen anmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv skedde i eller nära storstäder och större städer.

⁸⁴ För att minimera risken att enskilda individer ska kunna identifieras, redovisas endast kommuner med minst fyra identifierade hatbrottsmotiv.

⁸⁵ Dvs. den övergripande kategoriseringen av de olika motiven: främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, hatbrott mot religiösa grupper, hbtqi-relaterade hatbrott och ospecificerade hatbrott.

⁸⁶ För en lista över vilka kommuner som ingår i de olika kommungrupperna och hur indelningen av kommungrupperna gjorts, se SKR 2016.

Figur 8.3. Fördelning av hatbrottsmotiv bland hatbrottsmarkerade anmälningar, andelar av totalen, per kommungrupp, 2020.*

* Information om vilken kommun brottet begicks i saknades i 421 anmälningar. I dessa anmälningar identifierades totalt 483 hatbrottsmotiv, som således utgår ur kommunredovisningen.

Figuren baseras på antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

Även sett till antal per 100 000 invånare är de flesta motivgrupperna vanligast i storstadskommunerna. Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott (25 per 100 000 invånare), hatbrott mot religiösa grupper (10 per 100 000 invånare) samt hbtqi-relaterade hatbrott (6 per 100 000 invånare) var alla vanligare i storstäderna än i övriga kommungrupper (tabell 8.3). Bland de främlingsfientliga och rasistiska motiven sticker även landsbygdskommun med besöksnäring ut något; där var de främlingsfientliga och rasistiska hatbroten 11 per 100 000 invånare, vilket var det lägsta antalet bland alla kommuntyper.

Tabell 8.3. Motivgrupp per kommungrupp, antal per 100 000 invånare, 2020.*

Kommungrupp	Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott	Hatbrott mot religiösa grupper	Hbtqi-relaterade hatbrott	Ospecificerade hatbrott	Totalt
Storstäder	25	10	6	4	45
Pendlingskommun nära storstad	14	3	2	4	23
Större stad	16	5	4	5	30
Pendlingskommun nära större stad	17	5	3	6	32
Lågpendlingskommun nära större stad	17	2	4	6	29
Mindre stad/tätort	16	3	4	6	29
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	14	5	3	5	28
Landsbygdskommun	18	2	3	6	29
Landsbygdskommun med besöksnäring	11	5	4	7	27
Hela landet	17	5	4	5	31

* Information om vilken kommun brottet begicks i saknades i 421 anmälningar. I dessa anmälningar identifierades totalt 483 hatbrottsmotiv, som således utgår ur kommunredovisningen.

Tabellen baseras på antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

Antal per 100 000 baseras på länens medelfolkmängd 2020. Siffrorna är hämtade från SCB.

Storstadskommuner

I Göteborg anmäldes 41 brott med hatmotiv per 100 000 invånare, medan motsvarande antal i relation till befolkningen i Stockholm respektive Malmö var 46 respektive 49 fall per 100 000 invånare (tabell 8.4).

Sett till de olika motiven var det främlingsfientliga och rasistiska motivet vanligast i Stockholms kommun (27 per 100 000 invånare), följt av Malmö (25 per 100 000 invånare) och Göteborg (22 per 100 000 invånare). Det islamofobiska motivet var vanligast i Malmö kommun (7 per 100 000 invånare) följt av Göteborg kommun (6 per 100 000 invånare). Även det antisemitiska motivet var vanligast förekommande i Malmö (5 per 100 000 invånare).

Tabell 8.4. Hatbrottsmotiv efter storstadskommun, antal och antal per 100 000 invånare, 2020.

Motiv	Stockholm		Göteborg		Malmö	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Samtliga främlingsfientliga och rasistiska*	267	27	130	22	86	25
Antisemitiska	28	3	9	2	18	5
Islamofobiska	41	4	35	6	25	7
Kristofobiska	4	0	10	2	-	-
Homofobiska	38	4	18	3	14	4
Transfobiska	19	2	-	-	8	2
Ospecificerade hatbrott	35	4	27	5	11	3
Totalt	446	46	239	41	169	49

Ett streck (-) innebär att antalet är för litet att redovisa (under 4).

Alla motiv särredovisas inte i tabellen, för att säkerställa att individer inte kan identifieras utifrån statistiken. De ingår dock i totalen.

* *Samtliga främlingsfientliga och rasistiska* inkluderar afrofbiska hatbrott, antiziganistiska hatbrott, hatbrott mot samer samt övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott.

Tabellen baseras på antalet motiv, vilket är fler än antalet anmälningar eftersom det i en del anmälda brott identifierades fler än ett hatbrottsmotiv.

Referenser

Bachner, H. (1999). *Återkomsten: antisemitism i Sverige efter 1945*. Stockholm: Natur och Kultur.

Bachner, H. och Bevelander, P. (2021). *Antisemitism i Sverige: En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020*. Stockholm: Forum för levande historia.

Bergmann, W. (2008). Anti-Semitic Attitudes in Europe: A comparative Perspective. *Journal of Social Issues*. Vol. 64 (2): 343–362.

Bijvoet, E. och Fraurud, K. (2008). *Det romska språket och romsk språkvård i Sverige 2007*. I samarbete med Dimitri Florin, Baki Hasan och Referensgruppen för romani chib vid Språkrådet (Institutet för språk och folkminnen).

Borell, K. (2012). Islamofobiska fördomar och hatbrott: En kunskapsöversikt. *SST:s skriftserie, nr 1*. Stockholm: Nämnden för statligt stöd till trossamfund.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Hatbrott 2011*. Teknisk rapport. Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv. Rapport 2012:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018). *Polisens hatbrottsmarkering. Kvalitetsgranskning av polisens hatbrottsmarkering samt jämförelse mellan statistik baserad på polisens hatbrottsmarkering och Brås hatbrottsstatistik*. Rapport 2018:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019a). *Antisemitiska hatbrott*. Rapport 2019:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019b). *Hatbrott 2018. Statistik över polisanmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv*. Rapport 2019:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019c). *Hatbrott 2018. Teknisk rapport. Statistik över polisanmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv*. Rapport 2019:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2021a). *Anmälningbenägenhet vid fyra typer av brott. En statistisk analys av skillnader i anmälningbenägenhet*. Kortanalys 2021:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2021b). *Islamofobiska hatbrott*. Rapport 2021:3. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Darj, F. och Nathorst-Böös, H. (2008). "Är du kille eller tjej?" – *En intervjustudie om unga transpersoners livsvillkor*. Stockholm: RFSL Ungdom.

Ericsson, M. (2016). *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige – en analyserande kunskapsöversikt*. Stockholm: Forum för levande historia.

Forum för levande historia (2011). *Antisemitism och islamofobi – utbredning, orsaker och preventivt arbete*. Uppdrag från Arbetsmarknadsdepartementet A2011/1622/DISK.

Hellström, A. (2016). *Rasist? Inte jag. Om rasismer – en begreppsinventering*. Stockholm: Forum för levande historia.

Integrationsverket (2007). *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige: Antisemitism, antiziganism och islamofobi 2006*. Integrationsverkets rapportserie 2007:03.

Löwander, B. och Hagström, M. (2011). *Antisemitism och islamofobi – utbredning, orsaker och preventivt arbete*. Stockholm: Forum för levande historia.

Mångkulturellt centrum (2014). *Afrofobi. En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige*. Tumba: Mångkulturellt centrum.

Proposition 2017/18:59. *Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Regeringen (2016). *Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*. Kulturdepartementet.

Regeringen (2021). *Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Polismyndigheten*. Ju2021/03101.

Selling, J. (2013). *Svensk antiziganism. Fördomens kontinuitet och förändringens förutsättningar*. Limhamn: Sekel Bokförlag.

SOU 2010:55. *Romers rätt – en strategi för romer i Sverige*. Betänkande av Delegationen för romska frågor.

SOU 2015:103. *Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoners m.m.* Betänkande av Utredningen om transpersoners straffrättsliga skydd m.m.

Wallengren, S. och Mellgren, C. (2017). *Romers upplevelser av hatbrott. Upplevelser, konsekvenser och stöd*. Rapport 2017:13. Malmö: Malmö högskola.

Wigerfelt, B. och Wigerfelt, A. (2017). *Hatbrott på grund av främlingsfientliga och rasistiska motiv, en kunskapsöversikt*. Rapport 2017:2. Stockholm: Delmi.

Willander, E. och Stockman, M. (2020). *Ett mångreligiöst Sverige i förändring*. Stockholm: Myndigheten för stöd till trossamfund.

Elektroniska källor

Forum för levande historia (2021). *Romer i Sverige*. Hämtad 2021-10-21 från: <https://www.levandehistoria.se/node/5701>.

International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA (2021). *Genocide of the Roma*. Hämtad 2021-10-25 från: <https://www.holocaustremembrance.com/genocide-of-the-roma>.

Kawesa, V. 2016. *En definition av afrofobi*. Forum för levande historia. Hämtad 2021-10-11 från: <https://www.levandehistoria.se/en-definition-av-afrofobi>.

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, RFSL (2021). Begreppsordlista. Hämtad 2021-09-14 från: <https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsordlista/>.

Sveriges kommuner och regioner, SKR (2016). Kommungruppsindelning. Hämtad 2021-10-11 från: <https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.htm>.

Bilageförteckning

Bilaga 1	Region- och kommuntabeller	106
----------	----------------------------------	-----

Bilaga 1 Region- och kommuntabeller

Tabell B1.1. Hatbrottsmotiv efter polisregion, antal och antal per 100 000 invånare, 2020.

Motiv	Region Bergslagen		Region Mitt		Region Nord		Region Stockholm		Region Syd		Region Väst		Region Öst		Hela landet*	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Afrofobiska	56	6	56	6	62	7	194	8	63	3	78	4	60	5	574	6
Antiziganistiska	2	0	2	0	7	1	22	1	16	1	2	0	4	0	55	1
Antisamiska	0	0	0	0	18	2	1	0	0	0	0	0	1	0	20	0
Övriga främlingsfientliga och rasistiska	83	9	98	10	109	12	391	16	306	15	259	13	122	11	1 382	13
Antisemitiska	10	1	6	1	4	0	54	2	52	3	29	1	12	1	170	2
Islamofobiska	13	1	14	1	17	2	87	4	99	5	73	4	25	2	328	3
Kristofobiska	7	1	5	1	8	1	12	0	13	1	22	1	6	1	73	1
Övriga hatbrott mot religiösa grupper	5	1	3	0	10	1	16	1	11	1	18	1	3	0	67	1
Homofobiska	19	2	15	2	28	3	77	3	63	3	50	2	31	3	283	3
Transfobiska	5	1	6	1	9	1	27	1	18	1	12	1	7	1	84	1
Övriga HBTQI-relaterade	5	1	8	1	4	0	22	1	26	1	22	1	16	1	104	1
Ospecificerade hatbrott	61	7	57	6	38	4	97	4	119	6	109	5	74	7	569	5
Totalt	266	30	270	28	314	35	1 000	41	786	39	674	33	361	32	3 709	36

* *Hela landet* inkluderar anmälningar registrerade hos Säpo, nationella operativa avdelningen (Noa) och avdelningen för särskilda utredningar.

Respektive antal per 100 000 summerar inte nödvändigtvis till totalen p.g.a. avrundningar.

Antal per 100 000 baseras på länens medelfolkmängd 2020. Siffrorna är hämtade från SCB.

Det totala antalet per 100 000 per region skiljer sig från tabell 8.1, eftersom den här tabellen redovisar antalet *hatbrottsmotiv* per 100 000, medan tabell 8.1 visar antalet *anmälningar* per 100 000.

Tabell B1.2. Polisanmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv efter kommun där brottet har begåtts, antal och per 100 000 invånare, år 2020.

Kommun	Antal	Per 100 000	Kommun	Antal	Per 100 000
Ale	9	28	Huddinge	28	25
Alingsås	6	14	Hudiksvall	9	24
Alvesta	8	40	Hylte	4	37
Arboga	6	43	Håbo	8	36
Arvika	4	15	Härjedalen	4	40
Askersund	8	70	Härnösand	10	40
Avesta	10	43	Härryda	8	21
Bjuv	8	51	Hässleholm	21	40
Boden	7	25	Höganäs	4	15
Borlänge	14	27	Hörby	5	32
Borås	38	33	Höör	12	72
Botkyrka	34	36	Jokkmokk	5	102
Bromölla	8	62	Järfälla	15	19
Burlöv	9	47	Jönköping	26	18
Båstad	7	46	Kalmar	15	21
Danderyd	7	21	Karlshamn	13	40
Eda	4	47	Karlskoga	5	16
Eksjö	6	34	Karlskrona	20	30
Emmaboda	6	64	Karlstad	39	41
Enköping	12	26	Katrineholm	10	29
Eskilstuna	38	36	Kinda	5	50
Eslöv	12	35	Kiruna	12	53
Fagersta	4	30	Klippan	6	34
Falkenberg	9	20	Kramfors	7	38
Falköping	9	27	Kristianstad	28	33
Falun	14	24	Kristinehamn	5	21
Filipstad	7	66	Kungsbacka	10	12
Flen	6	36	Kungälv	10	21
Forshaga	6	52	Kävlinge	8	25
Gislaved	12	40	Köping	13	50
Gnesta	6	53	Laholm	13	50
Gotland	14	23	Landskrona	12	26
Gällivare	14	80	Leksand	4	25
Gävle	16	16	Lerum	8	19
Göteborg	239	41	Lidköping	6	15
Hallsberg	7	44	Lindesberg	6	25
Halmstad	37	36	Linköping	47	29
Haninge	26	28	Ljungby	13	46
Hedemora	7	45	Ludvika	13	49
Helsingborg	47	32	Luleå	29	37
Herrljunga	4	42	Lund	41	33

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

Kommun	Antal	Per 100 000
Lycksele	5	41
Malmö	169	49
Mariestad	11	45
Mark	20	57
Mjölby	7	25
Mora	9	44
Motala	16	37
Mullsjö	4	55
Mölnadal	15	22
Mönsterås	7	52
Nacka	30	28
Norrköping	54	38
Norrhälje	26	41
Nybro	5	25
Nykvarn	11	99
Nyköping	17	30
Nynäshamn	8	28
Nässjö	5	16
Osby	8	61
Oskarshamn	7	26
Oxelösund	6	50
Partille	7	18
Perstorp	5	67
Piteå	9	21
Ronneby	19	64
Sala	5	22
Salem	4	24
Sandviken	10	25
Sigtuna	14	28
Sjöbo	7	36
Skara	6	32
Skellefteå	28	39
Skurup	9	56
Skövde	18	32
Sollentuna	28	38
Solna	17	21
Sotenäs	5	55
Stenungsund	6	22
Stockholm	446	46
Strängnäs	9	24
Strömsund	5	43
Sundbyberg	15	29
Sundsvall	42	42

Kommun	Antal	Per 100 000
Svedala	4	18
Svenljunga	10	93
Säffle	10	65
Säter	4	36
Sävsjö	6	51
Söderhamn	4	16
Södertälje	34	34
Tidaholm	4	31
Tierp	9	42
Timrå	4	22
Tjörn	4	25
Torsby	4	35
Tranås	6	32
Trelleborg	5	11
Trollhättan	9	15
Trosa	4	29
Tyresö	9	19
Täby	15	21
Uddevalla	14	25
Ulricehamn	14	57
Umeå	52	40
Upplands Väsby	7	15
Upplands-Bro	7	24
Uppsala	52	22
Valdemarsvik	4	51
Vallentuna	7	21
Vansbro	6	88
Vara	4	25
Varberg	5	8
Vellinge	12	33
Vetlanda	9	33
Vindeln	4	73
Vingåker	4	44
Vänersborg	18	45
Värmdö	13	29
Värnamo	12	35
Västervik	12	33
Västerås	53	34
Växjö	35	37
Ystad	6	20
Åstorp	4	25
Älmhult	9	51
Ängelholm	9	21

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

Kommun	Antal	Per 100 000	Kommun	Antal	Per 100 000
Örebro	25	16	Östersund	21	33
Örkelljunga	11	106	Österåker	12	26
Örnsköldsvik	7	13			

* Endast kommuner med minst fyra identifierade hatbrottsmotiv redovisas.

I Polisanmälda hatbrott 2020 redovisas dels de anmälda brott från 2020 som har hatbrottsmarkerats av polisen, dels omfattningen och karaktären av de hatbrott som Brå identifierat i dessa anmälningar. Rapporten är en deskriptiv sammanställning över strukturen på de anmälda brotten med identifierade hatbrottsmotiv. Statistiken inkluderar en redovisning av de hatbrottsmotiv Brå har identifierat såväl som brottskategorier, typ av brottsplats, den utsattas kön samt relation till gärningspersonen. Utöver detta redovisas även statistik uppdelat på polisregion där det anmälda brottet registrerades och kommun där det anmälda brottet skedde.

Ett hatbrott kan vara allt från klotter till mord – det är motivet till brottet som avgör om det är ett hatbrott. Även om oenighet råder om vad som bör inkluderas i termen hatbrott råder internationell enighet om att händelsen är ett resultat av bristande respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde.

Rapporten riktar sig till alla som vill veta mer om hatbrott, såväl regering, riksdag och rättsväsende som allmänhet, intresseorganisationer, medier och forskare.

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM
Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1014